БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 169 (8389)

ИЮЛИИН 19 ПЯТНИЦА 1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Советскэ Союзай Партийно-Правительственна Делегациин Чехословацка Республикада ошоод байһанайнь тухай

КОММЮНИКЕ

Чехословакиин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, Чехословацка Республикын Правительствын уряалаар Советскэ Союзай Партийно-Правительственна Делегаци КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи Секретарь Н. С. Хрущев, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Нэгэдэхи Орлогшо Н. С. Патоличев, Украинын КП-гэй ЦК-тэй Секретарь О. И. Иващенко, СССР-эй Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй Түрүүлэгшэ В. В. Гришин, СССР-һээ Чехословацка Республикада байдаг Посол И. Т. Гришин гэгшэдһээ бүридэжэ, хани ёһоной харюу болгон 1957 оной июлиин 9-һөө июлиин 16 хүрэтэр Чехословацка Республикада золгохоёо ошоһон байна.

Тус Делегаци чехословак хани нүхэдэй уряалаар орон соогуурнь ябажа үзөө. Прага, Братислава, Кощице, Брно, Острава, Пльзень, Мост, Жилина, Оломоуц гэхэ мэтэ городуудаар ябаа, хэдэ хэдэн предприятинуудта, хүдөө ажахын кооперативууд болон научна эмхи зургаануудта хүрөө, Чехословакиин түүхын ба соёл болбосоролой дурасхаалта газарнуудые хараа. Энэ Делегаци хүдэлмэришэдтэй, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй, интеллигентнэртэй, Национальна Фронтдо хамаатай партинууд болон эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэй уулзажа, хани ёһоной хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байха юм.

Чехословакиин ажалшад советскэ айлшадые хүндэтэйгөөр угтажа, үнэн зүрхэнһөө амаршалаа. Арад зонтой уулзалганууд Совет орон Чехословаки хоёрой хоорондын ахадүүгэй хани барисаанай гүн гүнзэгые, ехэ хүсэтэй байһые дахинаа гэршэлэн харуулба. СССР-эй ба Чехословакиин арадууд энэ хани барисаае агууехэ туйлалтануудайнгаа нэгэндэ тоолон, омогорхохо эрхэтэй байна.

Советскэ Делегаци чехословак арадай экономическа, политическэ болон культурна ажабайдалтайнь, амгалан тайбан ажалаараа туйлаһан амжалтануудтайнь танилсаха ехэ арга боломжотой байгаа. Чехословакиин ажалшад арадайнгаа ажахы болон культурые хүгжөөхэ, хүн зоной ажабайдалые улам һайжаруулха, Ленинэй заабариин ёһоор национальна асуудал шиидхэхэ хэрэгтэ арадай засагай мандажа байгаа жэлнүүдтэ онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлаа гэжэ Советскэ Делегаци ехэ баяртайгаар тэмдэглэнэ.

Үргэн олон ажалшадта тон хүндэтэй болонхой мүн тэдэнэй зүгһөө дэмжэгдэдэг Чехословакиин Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр Национальна Фронт дотор нэгэдэһэн орон доторхи арадуудай эбдэршэгүй бата нэгэдэл улам бэхижээ.

Советскэ Делегаци тэндэ байха үедөө Чехословакиин партийна болон гүрэнэй ажал-ябуулагшадтай—Чехословакиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүд Р. Барак, К. Бацилек, Я. Доланский, А. Запотоцкий, В. Копецкий, А. Новотный, З. Фирлингер; В. Широкитой, Чехословакиин Компартиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүдэй кандидадууд О. Шимунек, Л. Янковцоватай, Чехословакиин Компартиин ЦК-гэй секретарьнар И. Гендрих, Б. Келер, О. Чернигтэй, Национальна Фронтын партинуудай түрүүлэгшэнэр Э. Шлехта, И. Плойгар, И. Кисельтэй, Гадаадын хэрэгүүдэй министр В. Давидтай, Словакиин этигэмжэтэнэрэй Корпусой түрүүлэгшэ Р. Стрехай болон бусадтай уулзаһан байна.

Ахадүүгэй хани барисаанай, үгээ хүсэд ойлголсолгын аятай зохид оршон байдалда хэлсээнүүд хэгдээ. Эдэ хэлсээнүүдэй үедэ хоёр талые һонирхуулха асуудалнуудаар һанал бодолнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

1957 оной январиин 29-дэ Советско-Чехословацка Хамтын декларацида гар табигдаһанһаа хойшо СССР-эй болон Чехословацка Республикын хоорондохи харилсаан политическэ, экономическа ба культурна ажабайдалай бүхы асуудалнуудаар саашадаа амжалтатайгаар хүгжөөгдөө. Хоёр ороной арадуудай адли хүсэлтэй, социализм байгуулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандуулхын түлөө тэмсэхэ гэһэн адли үзэл бодолтой ба уг зорилготой, бэе бэеэ ехээр хүндэлдэг, ба бэе бэедээ этигэлэг байһанһаа эшэ абаһан агууехэ хани барисаан эдэ харилсаануудай бата бэхи үндэһэ һууринь болодог байгаа, боложо байна, болохошье байха гэжэ хоёр оронойтүлөөлэгшэд хананггаар тэмдэглэнэ.

Хоёр оронои промышленна үйлэдбэриие, экономическа политикые тааруугаар хүтэлхэ асуудалнуудаар, научно-техническэ харилсаа холбооной асуудалнуудаар һүүлэй һарануудта шухала хэлсээнүүд боложо, экономикын талаар хэдэ хэдэн тодорхой хэлсээнүүд баталагдаа, ондоошье, хэлсээнүүдые баталха тухай хөөрэлдөөнүүд амжалтатайгаар хэгдэжэ байнхай. 1958—1960 онуудта худалдаа наймаа хэхэ удаан болзортой хэлсээн һаядаа баталагдахань. Энэмнай онсо удхашанартай байна. Хоёр оронои гражданинуудай хоорондоо харилсан ябалсалга үргэдхэглөө. Эдэнь Чехословакиин ба Советскэ Союзай ажалшадай хоорондо бүри һайн харилсаа холбоо тогтоохо хэрэгтэ ехэ удхашанартай. Ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, ниитын эмхинүүдэй гэшүүдэй, научна ба искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй делегацинуудые бүри олоор эльгээлсэдэг болонхойбди.

Хоёр оронои түлөөлэгшэд СССР-эй болон Чехословакиин хоорондохи түгэс харилсаае улам үргэдхэхэ, гүнзэгырүүлхэ хэдэ хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ. Эдэ түлөөлэгшэд Советско-Чехословацка Хамтын декларациин гол ёһонуудые саашадаа сэхэ шууд бэелүүлхэ гэжэ бүхы зэной хүсэдэг байһан тухай мэдүүлээ.

Хоёр оронои түлөөлэгшэд социалистическэ лагериин нэгэдэлэй улам батажажа байһые баяртайгаар тэмдэглээ. Энэ нэгэдэлынь эб найрамдалай ба арадуудай аюулгүй байдалай эбдэршэгүй бата хэрэм болоно. Пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые, марксизм-ленинизмын үзэл сурталда үнэн сэхэ байлгые үндэһэ болгожо, социализмын хүсые элсүүлэн жагсааха, бүхы социалистическэ гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоое, хани барисаае улам үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ бүхы аргаар туһа хүргэхэ гэжэ Советскэ Союз, Чехословацка Республика хүсэд шиидэнхэй. Социалистическэ оронуудай хоорондохи харилсаа холбоое, харилсан туһалалсаха ябадалые гүнзэгырүүлхэ ба үргэдхэхэдэ орон бүхэнэй сүлөөе, бэеэ дааһан байдал, сүлөөтэ эрхэ болон аюулгүй байдалые улам бэхижүүлнэ, арадуудай ажамидаралай хэм хэмжээе дээшэлүүлэн дэбжээлгэдэ туһална, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлэн мандуулха арюун нангин хэрэгтэ туһа хүргэнэ.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдалай хүгжэлтэ тушаа хоёр талын тон адли һанал бодолтой байһаниинь элирээ. Уласхоорондын шанга байдалые һуларуулхын түлөө, буу зэбсэг ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые бүгэдэниитээрээ хороохын түлөө, атомна ба водородно зэбсэг заатагүй хорихын түлөө, тэрэшэлэн энэ зэмсэгые туршан тэһэлхэ ябадал дары зогсоохын түлөө тэмсэл эб найрамдалда дуратай бүхы арадуудай гол зорилго болоно гэжэ; тодорхойлон хэлэбэл, дэлхэйн бүмбэрсэгэй орон нютаг бүхэнэй үргэн олон зоной шиидхэхэ гэжэ шууд оролдодог энэ асуудалые шиидхэхэ гээшэ хойшолуулашагүй шухала болоод байна гэжэ Советскэ Союз Чехословаки хоёр тоолоно. Политическэ ба социальна байгууламжаһаа дулдыдангүй, гүрэнүүдэй хоорондоо эб эетэй, хани барисаатай байха, зэргэ оршон байха ябадал арадуудай хоорондохи харилсаанай гол ёһонууд болохо ушартай гэжэ СССР Чехословацка Республика хоёр батаар этигэнхэй.

Мүнөө ФРГ-гэй засаг баригша бүлэгүүдэй бэелүүлжэ байгаа политикань Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ дайнай аюул зайсуулха хэрэгтэ туһалхагүй байна гэжэ Советскэ делегаци, Чехословацка Республикын хүтэлбэрилэгшэд германска асуудалаар һанал бодолоо зүбшэн хэлсэхэ үедөө баһа дахин тэмдэглээ. Советско-Чехословацка Хамтын декларации дотор хэлэгдэһэн һэргылэмжын саг соогоо, шухала байһые һүүлэй хэдэн һарын байдал бүримүһэн гэршэлэн харуулаа. Баруун Германиин милитаристнууд Англиин, США-гэй ба Францийн засаг баригша бүлэгүүдэй туһаламжаар сэрэгэйнгээ хүсые эршэмтэй түргэн бүридүүлхэ ба боннско армиие атомна зэбсэгээр зэбсэглэхэ ехэ бэлэдхэл хэхэтээ хамта, шовинис үзэлэй пропаганда улам үргэнөөр ябуулжа, пангерманска ээрхэг түримхэй шунахайрхалга гаргажа, ороноо фашизмын замда бүримүһэн оруулхаар удаа дараа бэлэдхэжэ байна. Эдэ бүгэдэнь һэрэмжэеэ улам улам шангадхахые, баруун-германска милитаристнуудай ямаршье ааша гаргаа һаа харюу үгэхөөр түгэс бэлэн байхыень эб найрамдалта арадуудые уялгална. Чехословаки СССР хоёр хадаа Германиин территоринь ээрхэг түримхэй дайнай үүдхэгдэхэ газар хэзээшье бү болоһой гэжэ ехэтэ хүсэдэг, тиимэһээ Европодо эб найрамдал бэхижүүлгын, шанга байдал һуларуулгын шухала нүхэсэл бологшо Германска Демократическа Республикын оршон мандажа байһые тон шухалада тоолоно, тэрэшэлэн германска асуудал шиидхэхэ ябадалда зорюулһан оролдолго хүсэлэлгыень дэмжэнэ.

Баруунай зарим гүрэнүүдэй мүнөө ябуулжа байгаа политика уласхоорондын шанга байдал зайсуулха ябадалда туһалхагүй, харин улам һужэрөөжэ байһантайнь дашарамдуулан, Советскэ Союз Чехословаки хоёр Варшавска Договорто, тэрэнэй уялгануудта үнэн сэхэ байһанаа үшөө дахин элирхэйлэн мэдүүлхые шухалада тоолоно. Тус Договорто хабаадагшад эб найрамдал, аюулгүй байдал сахиха зорилгоор тиимэ уялгануудые абаад, Европодо аюулгүй байдал хамтаараа сахиха ёһо гурим бии болгохо зорилготой оролдолго гаргажа үргэлжэлхөөр бэлэн байһанаа баталан харуулаа.

***

Советскэ Партийно-Правительственна Делегациин Чехословакида байха үедэнь Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин түлөөлэгшэдэй, Чехословакиин Коммунистическэ партиин түлөөлэгшэдэй хоорондо мүн лэ хэлсээнүүд хэгдэжэ, үнэн сэдьхэлэй ба хани барисаанай оршон байдалда партийна асуудалнуудаар һанал бодолнуудаа зүбшэн хэлсээбли.

1957 оной январиин 31-дэ Москвада КПСС-эй болон КПЧ-гэй Делегацинуудай хоорондо хэлсээнүүдэй хэгдэһэн тухай мэдүүлгын тунхаглагдаһанһаа хойшо партинуудаймнай хоорондохи ахадүү ёһоной харилсаан улам батажаа гэжэ хоёр партиин түлөөлэгшэд нэгэн һаналтайгаар тэмдэглэбэ. Шухала шухала асуудалнуудаар һанал бодолоо ходо зүбшэн хэлсэдэг, партийна хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые бүри үргэнөөр ғбалсадаг, партийна делегацинуудые эльгээлсэдэг болоһон байнабди. КПСС-эй ба КПЧ-гэй Делегацинуудай Хамтын Мэдүүлгэ доторхи гол ёһонуудые — хоорондын харилсаа холбооной бүхы гол ёһонуудые саашадаа сэхэ шууд бэелүүлжэ үргэлжэлхэбди гэжэ хоёр партиин түлөөлэгшэд хэлсээ.

КПСС-эй болон КПЧ-гэй түлөөлэгшэдэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар хоёр партиин тон адли һанал бодолтой байһые гэршэлэн харуулаа.

Бүхы гүрэнэй партийна конференциин шиидхэбэринүүдые, мүн КПСС-эй XX съездһээ хойшо гараһан бүхы тогтоолнуудые бодото дээрэнь, сэхэ шууд бэелүүлхын тула һүүлэй үедэ Чехословакиин Коммунистическэ партиин гаргажа байгаа оролдолготойнь КПСС-эй түлөөлэгшэдые КПЧ-гэй түлөөлэгшэд танилсуулаа. Чехословакиин арадай ажахын ашагые нилээд дээшэлүүлхэ асуудалнуудта, мүн партиин идеологическа хүдэлмэриин шухала асуудалнуудта зорюулжа, КПЧ-гэй Центральна Комитедэй һүүлэй хоёр Пленумэй гаргаһан шухала шиидхэбэринүүд тухайда тэдэнэр хөөрэжэ үгөө. КПСС-эй түлөөлэгшэд политическэ, идеологическа болон экономическа асуудалнуудаар КПЧ-гэй ЦК-гэй бэелүүлжэ байгаа хэмжээ-ябуулгануудые хүсэд зүбшөөрэн, һайшаагаа.

КПСС-эй түлөөлэгшэд советскэ промышленность ба хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхын тула партиин бэелүүлжэ байгаа шухала хэмжээ-ябуулганууд тухайда, партида харша Г. М. Маленковой, Л. М. Кагановичын, В. М. Молотовой бүлэг тушаа асуудал зүбшэн хэлсэһэн КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленум тухай Чехословакиин Коммунистическэ партиин түлөөлэгшэдтэ дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгөө. Партийна эмхинүүдтэ, ажалшадай үргэн суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэһэнһээ харахада, июньскэ Пленумэй шиидхэбэриие бүхы парти, совет арад нэгэн һаналтайгаар һайшааһан байна. Советскэ Союзай Коммунистическэ парти өөрынгөө зэргэнүүдые Центральна Комитедээ тойруулан, марксизм-ленинизмын илагдашагүй туг доро улам нягтаар нэгэдхэн жагсаагаа.

КПЧ-гэй Центральна Комитет, Чехословакиин бүхы коммунистическэ парти КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүримүһэн һайшаагаад, Маленковой, Кагановичын, Молотовой бүлэгэй, партида харша үзэл бодол ба можолжо хэһэн ябуулгые эрид шууд буруушаана; партида харша энэ бүлэгые элирүүлһэн ябадал КПСС-эй нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, тэрэнэй Центральна Комитедэй бата эмхидэлые улам нягтаруулха ябадалда, КПСС-эй XX съездын хараалһан партиин генеральна хараа шугамые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэхэдэ туһалха байха гэжэ тоолоно.

Энээнтэй дашарамдуулан, коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай ленинскэ нэгэдэл, марксистко-ленинскэ гол ёһонуудые үндэһэ болгодог тэдэнэй хүтэлбэрилхы органуудай бата эмхидэл ба нягта жагсаалынь партиин хүсэ шадалай, илагдашагүй байлгын эшэ үндэһэн болоно гэжэ хоёр делегаци баһа дахин баталан мэдүүлбэ. Партиин зэргэнүүдтэхи бата нэгэдэлэй түлөө, можо ба бүлэг болохо ябадалда эсэргүү эбсэшэгүй шанга тэмсэл—коммунист бүхэнэй арюун нангин уялга мүн болоно гэжэ партинууд тоолоно. Хүдэлмэришэн ангиин партиин зэргэдэ шурган ороһон харша буржуазна үзэл суртал болохо ревизионизмтай хэлбэришэгүйгөөр тэмсэжэ эрид шууд үргэлжэлхэ шухала гэжэ хоёр партиин түлөөлэгшэд тэмдэглэбэ. Олониитэһээ таһаран, хүжүүн бүдүүлиг бодол гаргажа хооһон ёһо баримталха ябадалые усадхан зайсуулха мүн лэ шухала байна.

Тэрэшэлэн КПСС-эй болон КПЧ-гэй түлөөлэгшэд ойрын сагта хоёр партиин хоорондохи холбоое улам саашадань хүгжөөхэ тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые зүбшэн хэлсээ.

***

СССР-эй Партийно-Правительственна Делегациин Чехословацка Республикада айлшаар ошоһон ушар, тэрэшэлэн хоёр оронои ба коммунистическэ хоёр партиин түлөөлэгшэдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүн юу харуулааб гэхэдэ, Чехословацка Республикын ба Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, мүн КПСС-эй болон КПЧ-гэй хоорондохи ахадүү ёһоной нягта харилсаа холбоон саашадаа хоёр оронои арадуудай аша туһада, дэлхэйн социалистическэ оронуудтахи бүхы арадуудай, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй аша туһада, бүхы дэлхэйн арадуудай хоорондохи эб найрамдалай ба эб эетэ харилсаа холбооной аша туһада бүри амжалтатайгаар хүгжэхэ байһыень баталан харуулаа.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ Н. ХРУЩЕВ.

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ НЭГЭДЭХИ СЕКРЕТАРЬ А. НОВОТНЫЙ.

Прага, 1957 оной июлиин 16.

Н. С. Хрущев президент Хо Ши Минтэй уулзаба

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи Секретарь Н. С. Хрущев европейскэ оронуудта ошохо замдаа Москвада хүрэһэн, Вьетнамай Демократическа Республикын Президент Хо Ши Минтэй июлиин 17-до уулзаба. Хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

Хөөрэлдөөнэй үедэ Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн Хоанг Ван Хоан, ДРВ-һээ СССР-тэ байдаг Посол Нгуен Ван Кинь, КПСС-эй ЦК-гэй Таһагые Даагша Ю. В. Андропов, СССР-һээ ДРВ-дэ байдаг Посол М. В. Зимянин байлсаа.

(ТАСС).

Джакартын муниципалитедэй делегацитай К. Е. Ворошилов уулзаба

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов Москва городой ажалшадай депутадуудай Соведэй уряалаар Москвада айлшалжа байһан Джакартын мэр г-н Судиро түрүүтэй Джакартын муниципалитедэй делегацитай июлиин 17-до уулзаба.

Индонезиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг Посол г-н Алекçандер А. Марамис тус делегациие үдэшөө.

Һаяхан Индонези ошоод ерэһэн К. Е. Ворошиловта г-н Судиро Джакартын хүн зоной үмэнэһөө халуун амаршалга, һайн хүсэлэнгүүдые дамжуулан хүргэбэ. К. Е. Ворошилов Индонезиин республикын Президент д-р Сукарнода эгээн халуун амаршалга хүргэхыень, гүрэн түрынгөө ажал-ябуулгада тэрэнэй амжалта туйлахыень хүсэхые, Джакарта городой хүн зондо, тэдэнээр дамжуулан хани барисаата Индонезиин хамаг зондо халуун амаршалга хүргэхыень г-н Судирое гуйба.

Хани ёһоной оршон байдалда болоһон энэ хөөрэлдөөндэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Н. П. Георгадзе, Моссоведэй Гүйсэдкомой Түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников, МИД-эй Зүүн-Урда Азиин Таһагые Даагшын орлогшо М. А. Максимов гэгшэд байлсаа.

(ТАСС).

„Бүхэдэлхэйн сүлөөрэлгын хүдэлөөн ба Россидахи Октябриин революци" гэһэн брошюранууд хэблэгдэхэнь

Гүрэнэй политическэ литературын хэблэл «Бүхэдэлхэйн сүлөөрэлгын хүдэлөөн ба Россидахи Октябриин революци» гэһэн брошюрые олон хэһэгээр хэблэхэеэ бэлдэжэ байна. Энэ брошюра советскэ уншагшадай, мүн гадаадын гүрэнүүдэй хүдэлмэришэд болон коммунистическэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй гүйлтаар хэблэгдэхэ юм. Тус брошюра соо хилын саадахи зарим оронуудта хүдэлмэришэдэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн тухай, мүн Октябриин социалистическэ революциин хилын саанахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ ямар нүлөө үзүүлһэн тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнэ.

Брошюрын авторнууд Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин дүй дүршэлые хэрэглэн, хилын саадахи оронуудай хүдэлмэришэд болон коммунистическэ партинууд марксизм-ленинизмын һургаалые бодото ажал-ябуулгадаа хэрэглэжэ байһан тухайнь бэшэнэ.

Хэблэгдэһэн брошюранууд үргэн олониитын, мүн пропагандистнуудай болон научна хүдэлмэрилэгшэдэй уласхоорондын хүдэлмэришэнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөниие шэнжэлэн үзэхэдэнь туһалха байна.

Тим Бак — Канадын хүдэлмэришэнэй прогрессивнэ партиин национальна комитедэй генеральна секретарь М. Баккер ба Ф. Барух — Нидерландын компартиин Центральна Комитедэй гэшүүд. Ларби Бухали — Алжирска компартиин нэгэдэхи секретарь, Эмиль Бэрнс — Великобританиин компартиин элитэ ажал-ябуулагша, Виктор Жоаннэс — Францииин компартиин Центральна Комитедэй гэшүүн, Долорес Ибаррури—Испаниин компартиин генеральна секретарь, Эрик Карлссон — Швециин компартиин секретарь, Эрнест Кэмп Белл—Австралиин компартиин политическэ комитедэй гэшүүн, Вилле Песси — Финляндиин компартиин генеральна секретарь, Реза Радманеш—Иранай арадай партиин ЦК-гэй генеральна секретарь, Ха Ан Чен—Корейн ажалай партиин ЦК-гэй гэшүүн, Энвер Ходжа—Албаниин ажалай партиин нэгэдэхи секретарь, Дионисио Энсина — Мексикын компартиин генеральна секретарь гэгшэдэй бэшэһэн брошюранууд һаяар хэблэгдэжэ гарахань.

(ТАСС).

Краснодарай хизаарай колхоз, совхозууд таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ

Краснодарай хизаар таряагаа хуряажа дүүргээд, гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид—1957 оной июлиин 15-да дүүргэбэ. Хизаарай колхоз, совхозууд 80 миллион пүүд таряа, тэрэ тоодо һайн шанартай Кубаниин 78,5 миллион пүүд шэниисэ гүрэндэ тушаагаад, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө, мүн гүрэнэй зүгһөө худалдан абтаха таряа тушаажа байна.

Мүнөө үедэ хизаарай бүхы ажалшад Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ мүрысэн, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые гүрэндэ тушааха, мүн худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын тулада унаһан малгайгаа абангүй тэмсэжэ байнхай.

ВЦСПС-эй Президиумдэ

Таряа хуряалгада профсоюзна организацинуудай хабаадалга тухай

1957 оной таряа хуряалгада, мүн хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ профсоюзна организацинуудай яажа хабаадаха тухай асуудал ВЦСПС-эй Президиум зүбшөэн хэлсэбэ.

Таряа хуряаха, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ болон Казахска ССР-эй шэнэ, боро газарай ашаглагдаһан нютагуудһаа таряа шэрэжэ гаргаха гээшэ бүгэдэ арадай хэрэг байһан дээрэһээнь, эдэ бүхы хүдэлмэридэ профсоюзуудые эдэбхитэйгээр хабаадуулха ёһотой гэжэ ВЦСПС-эй Президиум тоолоно. Тиимэһээ хүдөө нютагуудта эльгээгдэһэн хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай колхоз, совхозуудта ажаллаһанайнь түлөө түлөөһэн иимэ гуримаар түлэгдэхэ гэжэ тэдээндэ ойлгуулжа үгэхыень ВЦСПС-эй Президиум профсоюзна организацинуудта дурадхаба.

Колхозуудта таряа хуряалгада хабаадуулагдаһан хүнүүдэй хэһэн хүдэлмэринь тэрэ колхозуудта тогтоогдоһон ажалай нормын ёһоор сэгнэгдэжэ, ажалта үдэрөөр тодорхойлогдохо байна. Һүүлээрнь энэ олоһон ажалта үдэртэнь колхозниг уудтал адли хүдөө ажахын продуктнууд болон мүнгэн үгтэхэ.

Совхозуудта хүдэлхөөр эльгээгдэһэн хүнүүдтэ мүнгэнһөө гадна, үдэрэй нормо дүүргэһэнэйнь түлөө 1,5 килограмм таряан үгтэхэ юм. Үдэрэй нормые үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө мүн лэ тэрэнэй зэргын таряан нэмэжэ үгтэхэ.

Тэрээнһээ гадна, хүдөө нютагуудта хүдэлхэеэ эльгээгдэһэн хүдэлмэришэд болон алба хаагшад саг үргэлжэ хүдэлдэг газарһаа салин хүлһэнэйнгөө 50 процентыень абаха, харин һарын туршада колхоздо 30 ажалта үдэр олоһон гү, али совхозуудта 20 үдэрэй нормо дүүргэһэн хүдэлмэришэд болон алба хаагшад саг үргэлжэ хүдэлдэг газарһаа һүүлэй гурбан һарын туршада абадаг байһан салин хүлһэнэйнгээ дунда зэргыень 100 процент абаха. Тиихэдэ колхозой правлени гү, али совхозой директор иимэ хэмжээнэй ажал хэбэ гэжэ тэдээндэ тусхай справка үгэхэ ёһотой.

Казахска ССР-эй шэнэ, боро газар элдүүрилһэн нютагуудта, Казахска ССР-эй автомобильна транспортын болон Казахска ССР-эй хилээмэнэй зүйлнүүдэй министерствонүүдэй автомобильна ажахынуудта саг үргэлжэ ажаллахаяа ошохые хүсэгшэдые элирүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадахыень Украинска, Белорусска, Узбекскэ, Азербайджанска, Литовско, Молдавска, Латвийска, Киргизскэ, Армянска союзна республиканууд ай профсоюзуудай Соведүүдые, профсоюзуудай республиканска болон областной комитедүүдые, предприятинуудай фабрично-заводской комитедүүдые ВЦСПС-эй Президиум уялгалаа.

Мүн магазинууд болон столовонуудай хүдэлмэриин хойноһоо саг үргэлжэ хинан хаража байхыень, таряа хуряалгада, үбһэ хуряалгада, силос даралгада болон таряа тушаалгын пунктнуудта хүдэлжэ байһан хүдэлмэришэдые эрхим һайнаар хооллуулхын, тэдэнэй культурна эрилтыень хангахын түлөө саг үргэлжэ оролдолго гаргажа байхыень профсоюзна организацинуудта дурадхагдаба.

(ТАСС)

Афганистанай король Мухаммед Захир Шах СССР-эй ниислэл хото ерэбэ

Афганистанай король Мухаммед Захир Шах июлиин 17-до Москва ерээ.

Внуковска аэродромой зунай талмай дээрэ олон зуун москвагайхид сугларба. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, нүхэд Н. А. Булганин, Г. К. Жуков, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, А. Н. Косыгин, СССР-эй министрнүүд, Советскэ Союзай маршалнууд, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшадые, тэдээнтэй суг ерэлсэһэн хүнүүдые угтахаяа аэродромдо ерэбэ.

Мүн Москвада байдаг Афганистанай посольствын хүдэлмэрилэгшэд, СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдэй толгойлогшонор, тэрэшэлэн советскэ болон гадаадын журналистнууд угтагшадай дунда байгаа.

16 часта «ТУ-104» самолёт аэродром дээрэ бууба. Афган гүрэнэй толгойлогшо, үндэр түрэлтэ король Мухаммед Захир Шах самолёдһоо бууба. Мүн тэрээнтэй сугтаа ерэлсэһэн, премьер-министрын орлогшо, Афганистанай гадаадын хэрэгүүдэй министр Мухаммед Наим болон бусад хүнүүд буулсана.

Нүхэд К. Е. Ворошилов, Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин болон бусад советскэ хүтэлбэрилэгшэд үндэр түрэлтэ Мухаммед Захир Шахтай, мүн тэрээнтэй сугтаа ябалсаһан хүнүүдтэй гараа барисалдан мэндэшэлэлдэбэ. Хүүгэд тэдээндэ баглаа сэсэгүүдые барюулаа. Афганистанай королевскэ гимнын болон Советскэ Союзай гүрэнэй гимнын аялганууд зэдэлнэ. Мухаммед Захир Шах К. Е. Ворошилов хоёр хүндэлэлэй харуулай жагсаалай урдуур гаража, москвагайхидтай халуунаар мэндэшэлэлдэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов үгэ хэлээ.

Һүүлээрнь Афганистанай король Мухаммед Захир Шах харюугай үгэ хэлэбэ.

Город орохо бүхы замдань москвагайхид Афган гүрэнэй толгойлогшые, мүн Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые халуунаар амаршалаа.

(ТАСС).

Пропагандистнуудай курса дүүрээ

КПСС-эй Обкомой дэргэдэ эмхидхэһэн пропагандистнуудай бэлэдхэл дээшэлүүлхэ һарын курса хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Курсануудта 200 гаран хүн һуралсаа. Байгша оной курсада урда жэлэйхидэ ороходоо элдэб мэргэжэлтэд олоороо һуралсаа.

Курсануудта КПСС-эй түүхэ шудалха, промышленность болон хүдөө ажахын экономико шудалха группанууд хүдэлөө. Пропагандистнууд политэкономиин, тодорхой экономикын, КПСС-эй түүхын шухала асуудалнуудые шудалаа. Группа бүхэндэ 2-2 семинарска занятинууд үнгэргэгдөө. Семинарнууд эхэнхидээ идейнэ талаар үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдөө, мүн шагнагшадшье эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Пропагандистнууд экскурсяар Улан-Удын ПВЗ, механизированнэ шэлэй завод, мяха-консервын комбинат, мелькомбинат, сэмбын фабрика ошожо, хүдэлмэритэйнь танилсаа.

Июлиин 15-да түгэсхэлэй зүблөөн үнгэргэгдөө. Зүблөөндэ 7 пропагандист курсануудай хүдэлмэри тухай ажаглалта, һанамжануудаа хэлээ. Үгэ хэлэгшэд курсада һуража байхадаа һайншье, туһатайшье юумэ ойлгообди гэжэ тэмдэглэбэ. Пропагандист нүхэр Громов энэ жэлэй курсануудай үлүү һайн байһые тэмдэглэхэ зуураа, КПСС-эй Обкомой болон Горкомой лекторнүүдэй, партийно-советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй уншаһан лекцинууд удхатай, тон ойлгосотой, коммунизм байгуулха бодото хэрэгтэй нягта холбоотой байгаа, тиихэдэ институдай зарим багшанарай уншаһан лекцинууд эдэ асуудалнуудаар олохон дутагдалнуудтай байгаа гэжэ хэлэбэ.

Зүблөөнэй түгэсхэлдэ КПСС-эй Обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагша нүхэр Маслов үгэ хэлэхэдээ, партийна һуралсалай шэнэ жэлдэ занятинуудаа удха түгэсөөр үнгэргэхыень, партийна пропагандые ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулхыень пропагандистнуудые уряалаа.

Б. Баймин.

Һурагшадай эдэбхи

Хориин аймагай Хориин дунда, мүн Краснопартизанай долоон жэлэй һургуулиин һурагшад зунай амаралтын үедэ дүтэ байһан колхозуудтаа туһаламжа үзүүлдэг заншалтай болонхой.

Тэдэнэр үшөө хабарай тарилгын үедэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо огородынь тарилсажа, ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна. Мүн һурагшад Надежда Боянова, Зоя Дугарова болон бусад Карл Марксын, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудта хонидой нооһо хайшалалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тэрэшэлэн һурагшад Д. Базаров, Б-М. Дондоков, Г. Дашинимаев гэгшэд прицепщигүүдээр хүдэлмэрилөө.

Мүнөө һурагшад набшаһата тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэридэ ябаха зуураа, һайн амжалтануудые туйлана.

К. Жалсараев.

Арадайнгаа ажахыда барилгын модо ехээр үгэ

Журавлихын пунктдэ

Баргажанай леспромхозой модобэлэдхэлэй Журавлихын пунктдэ үглөөгүүр эртэнһээ эхилээд, үдэшэ орой болотор электрохюрөөгэй хииганаха, хүсэтэ тракторнуудай таршаганаха абяан таһалданагүй. Хойноо олон модо гэшүүһэтэй зандань шагтагалһан хүсэтэ «С-80» тракторнууд һубарилдаһаар Баргажан гол тээшэ ошоно.

Энэ үдэр тус пунктын «Хазалый Ключ» участогта гурбан тиимэ трактор хүдэлмэрилжэ байба. Трактор бүхэн үдэр соо 60 кубометрһээ доошо модо таллуулха нормотой юм.

—Зай, Иннокентий, энэ үдэр 60 кубометр үгэжэ шадаха гүбди, али үгы гү?—гэжэ тракторист Василий Плеханов өөрынгөө туһалагшада хандаба.

— Үгэхэ даа... үгөөгүйдэ аргагүй. Һаяхан болоһон үйлэдбэриингөө суглаан дээрэ халаан соо 60 кубометрһээ доошо шэрэхэгүйбди гэһэнээ мартаа гүш?—гэжэ туһалагша Иннокентий урдаһаань асууна.

—Зүб даа, зүб хэлэнэш, нүхэрни. Үгэдөө хүрөөгүй һаа эшхэбтэр.

Эдэнэрэй хүдэлмэрилжэ байһан участогынь һаяшаг нээгдээ. Тиимэһээ үдхөөр ургаһан модон соогуур тракторай ябаха харгы хүсэд гаргагдаагүй байба. Гэбэшье, Василий Ефимович Плехановай трактор түрүүлэн ябажа харгы гаргана. Нүхэр Плеханов трактористаар олон жэлдэ хүдэлмэрилжэ, дүй дүршэл ехэтэй байһан туладаа шэнэ участогто модо ашаалха газар болон харгы шадамараар шэлэн олодог юм. Хойноо модо хэдэн олоорнь гэшүүһэтэй зандань шэрэжэ ябаһан Плеханов трактораа аятайханаар жолоодон, бэшэ нүхэдтөө харгы гарган үгэнэ. Тиин сэхэ ерэжэ, доодо склад ошодог харгы дээрэ гарахадаа шэрэжэ ябаһан модоёо үшөө дахин шалган үзэжэ, трактораа түргөөр ябуулжа оробо.

Доодо склад дээрэшье трактористнууд удаан байхагүй гэжэ оролдоно. Ябууд дундаа булад аргамжаяа мулталжа, асарһан модоёо хаяһаар гэдэргээ бусахые забдаба.

—Саг таба болохоёо байна. Үшөө нэгэ рейс хэжэрхихамнай гү?—гэжэ нүхэр Плеханов туһалагшадаа хандаба.

—Хэхэ даа, үшөө нэгые хээгүй һаа, нүгөө хүбүүдэйнгээ хойно орожо болохобди,—гэжэ туһалагшань харюусана. Трактор байра дээрээ эрьелдэжэ, ерэһэн харгыгаараа тооһо бурьюулһаар хараа далда ороно.

Иигэжэ Баргажанай леспромхозой доодо складуудай нэгэндэ үглөөнһөө үдэшэ болотор модо шэрэдэг тракторнууд таһалдадаггүй, барилгын модон асарагдажал, асарагдажал байдаг. Ажалай үдэр дүүрээд байхада трактор бүхэн шэрэһэн модон тоологдожо, пок... зателиин доска дээрэ бэшэгдэж... байна. Һүүлшынгээ рейснүүд... дүүргэһэн трактористнууд тэрэ до... скагай хажууда сугларан, хэн хэды кубометр шэрэһээр һонирх... нод.

— Аяар 74 кубометр, эрхимлэж... гараашь, Василий Ефимович,—гэж... байжа тэндэ байгшад нүхэр Плех... новай гарыень баринад. Саашаа... харахада 60 кубометрын оронд... 61,62 кубометр шэрэһэн тракторис... нуудай нэрэ харагдана. Тэдэнэ... дундуур мүн нормоёо дүүргээгү... шье хүнүүд бии хэбэртэй.

Василий Ефимович Плеханов га... сахан энэ үдэр иимэ амжалта ту... лаа бэшэ, харин нормоёо саг үргэ... жэ үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Э... новатор 1952 онһоо хойшо тракто... ристаар хүдэлмэрилхэдөө аж... лаа зүбөөр эмхидхэжэ, тракторта... техническэ харууһа һайнаар хэдэ... дээрэһээ модо шэрэхэ үдэр бүрии... гөө түсэбые олон кубометрээр үлү... лэн дүүргэнэ. Мүнөө тэрэ Октябри... 40-дэхи ойн һайндэр хүрэтэр 1... мянган кубометр модо шэрэхэ г... һэн уялгаяа амжалтатайгаар дүү... гэжэ байна.

В. Степанов.

Ахадүүнэр Кузнецовтон

Байгалай леспромхозой модошод аха дүүнэр Иван, Георгий, Иннокентий Кузнецовтониие һайн мэдэхэ. «Эдэ аха дүүнэр ёһотойл хүдэлмэришэ хүнүүд даа» гэжэ эндэхи хүнүүд хэлсэдэг. Эдэ гурбан Байгалай леспромхоздо олон жэлдэ хүдэлмэрилжэ байна. Түрүүшэгээр тэдэнэр гэшүүһэ сэбэрлэгшэһээ эхилээд элдэб ажалда хүдэлмэрилөө. Һүүлэй һүүлдэ тэдэ гурбан шоферой мэргэжэлтэй болохо гэжэ шиидэһэн байгаа. Уданшьегүй Иван Георгий хоёр шоферой курсые дүүргэжэ, автомашинаар модо шэрэдэг болоо. Хамагайнь дүү Иннокентий хүбүүн удаахан саг соо автомашинануудта модо тээжэ байһанаа сүлөөтэй сагтаа аханартаяа автомобилиин мотор шудалжа эхилээ һэн. Иигэжэ Иннокентий ажалдаа ябажа байгаад, шоферой мэргэжэл амжалтатайгаар шудалһанаа шалгалта дээрэ харуулаа.

Мүнөө Байгалай леспромхозой модошод Агууехэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, модо бэлэдхэхэ ба шэрэхэ гүрэнэй түсэбые һайнаар дүүргэжэ байна. Үнгэрһэн хахад жэл соо тус леспромхозойхид даалгабаряа горьтойгоор үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Эндэхи модошодой дунда аха дүүнэр Кузнецовтон ажалай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, абаһан уялгаяа саг болзор соонь дүүргэжэ байна. Тэдэнэр гурбууландаа хамта ябажа, леспромхозойнгоо модо бэлэдхэлэ... эгээл холын пунктһаа модо зөөн... Тиихэ зуураа, тэдэнэй алиниинш... гансахан өөрынгөө урдахиие харааж... лэ ябадаггүй, харин бэе бэедээ ту... һалалсан ажалладаг юм.

— Мүрысөөндэ хабаадажа, ажа... лай үндэр бүтээсэ туйлаха гээ һаа... барижа байһан машина зэмсэгэ... һайнаар харууһалха хэрэгтэй даа,—гэжэ ехэ ахань болохо Иван Куз... нецов хөөрэнэ.— Тиимэһээ эн... хоёр дүүнэрни миниингээ хүтэлбэр... доро ажалладаг. Машинадаа тех... ническэ харууһа наринаар хэдэ... дээрэһээ капитальна заһабарид... оруулангүйгөөр олон километр... ябуулнабди. Хэрбээ али нэгэнэйм... най машинын зарим частиин эбдэ... рээ һаань, тэрэ дарыдан хамһаа... заһадаг байнабди. Байгша оно... түрүүшын хахад соо модо шэрэх... даалгабряа үлүүлэн дүүргэһэнэй... гээ түлөө леспромхозойнгоо Хүн... дэлэлэй доскада бэшэгдээбди.

Эдэ үдэрнүүдтэ леспромхозо... участок бүхэндэ мүрысөөнэй эршэ... улам шангадана. Аха дүүнэр Куз... нецовтон Октябриин һайндэрэ... хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэ... тэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлө... шанга оролдолго гаргана.

И. Козулин.

Хабаровскын түмэр замай институдай студент Виктор Былков Улан-Удын ПВЗ-гэй паровозой колесно цехын үнинэй токарь В. Е. Евдокимовай дүршэлдэ һуража байна.

Ф. Кочергинэй фото.

300 мянган түхэриг арьбалагдаба

Үдэ голоор урадхуулагдаһан модоной ехэнхи хубинь Онохойн модоной комбинадта уһанһаа гаргагдадаг гээшэ. Тиигэжэ арадай ажахыда хэдэн зуу мянган кубометр модон эндэһээ түмэр замаар эльгээгдэжэ байдаг. Модо урадхуулгын энэ жэлэй сезондо тус комбинадай ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула Үдэ гол дээрэ плотина баригдахаар хараалагдаһан байгаа. Гэбэшье, эндэхи барилгын управлени тэрэ плотиные саг соонь ашаглалгада оруулжа шадаагүй. Энэ ушарһаа боложо, урдажа ерэһэн модон хүдөөдэ гаргагдажа үрдигдэхэеэ болёо һэн. Илангаяа нэгэдэхи участогай хүдэлмэридэ ехэхэн һаад тохёолдожо эхилээ.

Иимэ бэрхэшээлтэ байдалай тохёолдоод байхада тус участогай начальник нүхэр Цыденов тусхай канал малтажа, урдажа ерэһэн модые тэрээгээр хажуу тээшэнь гаргаха дурадхал оруулһан байна. Тэрэ дурадхалыень хаража үзэхэдэ, экономическа ехэ аша туһатай байһаниинь элирүүлэгдээ. Мүнөө тэрэ канал малтагдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Энэ дурадхалыень бэелүүлһэнэй ашаар гараар хэгдэхэ ажал ехээр хүнгэдхэгдэбэ. Тиигэжэ модо урадхуулгын июнь, июль, август һарануудта уһан сооһоо модо гаргалгада гаргашалагдахаа байһан 300 шахуу мянган түхэриг алмагдаба.

В. Вшивков.

Адуу малһаа ашаг шэмэ элбэгээр абахын түлөө парторганизаци иигэжэ тэмсэнэ

Хориин аймагай „Победа" колхозой парторганизациин хүдэлмэриин дүршэлһөө

Хориин аймагай «Победа» колхозой гэшүүд бүхы совет оронойнгоо бүхы ажалшадтай адли КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэрииие нэгэн дуугаар һайшааха зуураа, партида харша Маленковой, Кагановичын, Молотовой можолһон бүлэгэй ябуулгые зэбүүрхэн буруушаана.

Ороной хүдөө ажахын хүсэтэйгөөр хүгжэжэ байһаниинь мүнөө алишье колхозой жэшээ дээрэһээ абаад харахада арсашагүй эли болоно. Жэшээнь, Хориин аймагай «Победа» колхозые абаад үзэе. Байгша оной 6 һарын хугасаа дотор колхоз үнеэн бүриһөө 615 литр һү һааһан байна. Энэ хугасаа дотор һаагдаһан бүхы һүнэй хэмжээн нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 1,5 дахин нэмэһэн байха юм. Июлиин 1-нэй мэдээгээр энэ колхоз гүрэндөө һү тушааха түсэбөө 108 процент дүүргээд, мүнөө түсэбһөө гадуур 150 гаран центнер һү худалдаад байна.

Колхозой ажахын гол һалбари болгошо мал ажалые хүгжөөхэ, тэрээнһээ ашаг шэмэ ехээр абадаг болохо хэрэгтэ эндэхи партийна организаци ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тус парторганизаци багашаг байбашье, тэрэнэй эмхидхэхы үүргэнь жэл бүри дээшэлнэ. Партийна организаци жиирэй колхознигуудай, малшадай, һаалишадай, гахайшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри урданайхиһаа ханигүй һайнаар, нүлөө ехэтэйгээр ябуулдаг болонхой.

Правлени болон парторганизаци мал ажалаа тодорхойгоор хүтэлбэрилнэ. Ажал хэрэгээ һайса мэдэхэ, эдэбхи хэшээлтэй коммунистнуудые колхозой коммунистнууд партбюрогой гэшүүдээр һунгаһан байна. Парторганизациин секретаряар зоотехник мэргэжэлтэй коммунист А. И. Иванов һунгагдаһан юм. Мал ажалай шухала асуудалнууд партийна бюрогой заседани дээрэ табигдажа, бүхы талаһаа зүбшэн хэлсэгдэдэг болоо.

Колхозой парторганизаци малшадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ анхаралаа табина. Һүүлэй сагта энэ талаар нилээд юумэ хэгдэжэ байна. Коммунистнар Г. Кириков, Х. Абрамов, Н. Мартынов, Д. Бачельников болон бусад һаалишадай, хонишодой, мал адуулагшадай дунда хүдэлмэри ябуулжа, абаһан уялгаяа ямар аргаар дүүргэхэб, үлүүлэн дүүргэхэб гэжэ ойлгуулна, туһална, заажа үгэнэ. Эдэ коммунистнарай оролдолгын ашаар һаалишад, хонишод, гахайшад, мал адуулагшад өөһэдынгөө зорилгые һайса мэдэдэг болонхой.

Малшадай хэһэн хүдэлмэриин дүнгые хаһа сагтань гаргажа, социалистическэ мүрысөөндэ али фермын, бригадын, хэн һаалишанай, хонишоной түрүүлжэ ябаһые харуулжа байха гээшэ тон шухала. Тиимэһээ партийна организаци фермэ, бригада, малшан бүхэнэй хүдэлмэриин һара бүриин дүнгүүдые гаргажа харуулна.

Мүрысөөндэ түрүүлжэ гарагшадта дамжуулгын Улаан туг барюулагдахаһаа гадна, мүнгэн шан үгтэдэг болонхой. Малшадай урма хэшээлые дээшэлүүлхэдэ һайн үрэ дүн үгэдэг байһаниинь элирээ. Улаан туг шан хоёрые абахын түлөө мүнөө фермэ, бригада, һаалишан, хонишон бүхэн үсэд шангаар оролдоно гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэнһээ боложо, эндэ түрүүшүүл олошоржо байнхай. Үнеэн бүриһөө 800—900-һаа дээшэ литр һү һааһан олон һаалишад бии. Тэдэнэй тоодо Таисия Паршкова, Валентина Эпова, Евдокия Иванова, Полина Брылева болон бусад оролсоно.

Партийна организаци түрүү һаалишадай ажалай онол аргые колхозой бүхы һаалишадай шадабари болгохо зорилго урдаа табинхай. Партийна организаци эрдэм ухаанай туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые мал ажалдаа нэбтэрүүлэн хэрэглэдэг болохо тушаа һүүлэй сагта нилээд юумэ хээ. Тугалнуудые эхэһээнь һалгаагаад, түлигдэдэггүй байрада байлгажа түлжүүлхэ арга хэрэглэгдэнэ. Үнеэдые һайса эдеэлүүлжэ, эбилгэжэ һааха хэрэг муу бэшээр табигданхай. Хонин ажалдашье хубилалта бии. Хурьгад кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэдэг болоо. Эхэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэнэ. Эдэ болон бусад түрүү аргануудые хэрэглэдэг болоһоной ашаар мал ажал дээрэ хүдэлмэриин эмхидхэл һайжараа, тоо бүридхэл, түлбэри гуримшуулагдаа.

Малшадай үмэнэ парторганизациин табижа байһан гол зорилгонуудай нэгэн — мяха абалгые дээшэлүүлхэ асуудал болоно. Энэ асуудал жэлэй эхин багаар партийна суглаан дээрэ табигдажа, дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдэһэн юм. Суглаанай болохоһоо урда тээ партбюрогой гэшүүд, коммунистнар Кириков, Серпионов, Мартынов болон бусад гүүртэ, отарануудаар хонон, үнжэн ябажа, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Бэлшээгдэжэ, бордогдожо таргалуулагдаха мал илгагдажа, тусгаар гүүртэ, отаранууд болгогдоһон юм. 150 толгой эбэртэ бодо мал, 300 хонин, 30 гахай шахалгада табигдаһан байгаа.

Партийна суглаанай хараалһан хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байна. Мал бэлшээжэ, шахажа таргалуулха хэрэг энэ жэлдэ һураггүй эмхитэйгээр ябажа байна. Таргалуулха гэжэ илгаһан малаа һара бүридэ шэгнэнэ. Малай хүшэ шадал һайн. Колхоз гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Мүн мяха, һү болон тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар ойрын жэлнүүдтэ США-е хүсэхэ гэһэн парти, правительствын уряае колхознигуудта һайса ойлгуулхын тулада парторганизаци зоной дунда эмхидхэлэй болон ойлгууламжын нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Энэ зорилгые тайлбарилжа, зоноо һайса зоригжуулхын тулада партбюрогой, колхозой правлениин гэшүүд, агитаторнууд фермэ, гүүртэ, бригада, отарануудта хэдэн удаа хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Колхозой гэшүүд арга боломжоёо тооложо үзөөд, эдэ шухала зорилгонуудые дүүргэжэ шадахабди гэжэ мэдүүлнэ. Тэдэнэр хонин һүрэгэйнгөө тоо толгойе бүри олон болгохо, нооһо абалгые хоёр дахин дээшэлүүлхэ аргатайбди гэжэ мэдүүлээ. Колхозой хонишод жэлэй эсэс хүрэтэр үшөө 400 гаран хурьга абахын тулада мүнөө хонидые ороондо оруулжа байна. Хони адуулагшадай ажалай түлөөһэн шэнэлэн табигдаа.

Мүнөө колхозой парторганизаци, правлени ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ зорилгые шиидхэжэ ороо. Кукурузын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэнэ. 900 гаран гектар сабшалан хоёр дахин уһалагдаа. Кукуруза болон орооһо таряанай, хээрын сабшалангай ургаса һайн. Колхоз үбһэндөө эмхитэйгээр гараа.

Гэхэ зуура, парторганизациин хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии. Холын гүүртэ, отарануудта ажалладаг малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри дутамагаар ябуулагдана. Энэ дутагдалаа усадхаха гэжэ колхозой коммунистнууд оролдохо зэргэтэй.

И. Кондратьев,

Нүхэд колхознигууд ба механизаторнууд, совхозой хүдэлмэришэд!

Үхэр малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэе!

★ ★ ★ ★

Бэлэдхэл һайнтайгаар эхилбэ

Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз үбһэ хуряалгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаба. Энэ колхозой гурбан комплексно бригаданууд үбһэеэ гарааршье, морёоршье сабшажа захалаа.

Тус колхоз хараалһан түсэбэйнгөө ёһоор 1389 гектар сабшалангай үбһэ хуряаха юм. Үбһэеэ арьбан һайнаар хуряажа абахын тулада сабшалангайнгаа ехэнхи хубиие гараар сабшаха байна. Тиигэжэ 800 гаран гектар талмайн үбһэ гараар хуряахань. Аса, тармуурһаа эхилээд хажуур, бүлюу болон мориной тоног зэмсэг гэхэ мэтэ хэрэгсэлые гүйсэд бэлдэнхэй энэ хүдэлмэриие эхилээ.

Морин косилкаар 320 гектарай үбһэ сабшаха. Тэрээндэ морин 8 косилка, 12 тармуур ябана.

160 гаран хүн, 60-аад морин энэ хүдэлмэри дээрэ табигдаа.

Ц. Цыбанов.

Харамодонойхид яаранагүй

Курумканай аймагай олонхи колхозууд тэжээл бэлэдхэлгэдэ жэгдэрэн орожо, энэ хүдэлмэриие түрүүшын үдэрһөө эхилжэ үргэн далайсатайгаар ябуулжа байна. Эндэхи колхозууд һайнаар ургаһан ногоотой сабшаланаа сабшахаһаа гадна, нуур намагай захын шиигтэй доро газарай хулһа ожорһо сабшажа, эртын силос ехээр дарана.

Гэбэшье, тус аймагай Харамодоной сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө хүрэтэр үбһэнэй хүдэлмэриие жэгдэрэн эхилээгүй. Энэ колхозой правлени ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэхэ тон харюусалгатай хүдэлмэридэ эртээнһээ һайнаар бэлэдхээгүй һуужа байһаар дээрээ ортошоо. Мүнөө тус колхозой үбһэнэй хүдэлмэри эхилхэ гэхэдэ, морин сенокосилка, тармуурнуудһаа эхилээд үбһэнэй хүдэлмэридэ хабаатай жэжэ хэрэгсэлнүүд хүртэрөө бэлэн бэшэ. Тиихэдэ тус колхозой мүнөө хүрэтэр тэжээл бэлэдхэлгые үргэнөөр ябуулаагүй байһанда Баргажанай МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд һаһал зэмэтэй юм. Колхозой сабшалан дээрэ хүдэлмэрилхэ ёһотой МТС-эй үбһэнэй машинанууд бэлэн боложо эльгээгдээгүй, механизаторнууд энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаагүй байна. Энэ байдалые һайн мэдэжэ байбашье, МТС-эй директор нүхэр Далбаев хэмжээ абанагүй.

Калининай нэрэмжэтэ колхоз хүршэ колхозуудтаал адляар намаг нуур, доро газарай ожорһо хулһа сабшажа, эртын силос хэхэ аргаяа хэрэглэнэгүй. Үбһэнэй хүдэлмэриие нэгэшье үдэрөөр хойшолуулангүй эхилжэ, нуур намагай захын ожорһо, хулһа сабшажа силос дарахын тула тус колхозойхид шангаар тэмсэхээр болоо.

Д. Санжиев.

Үбһэндөө жэгдэрэн оробо

ЦАКИР. Аймагай колхозууд эдэ үдэрнүүдтэ үбһэндөө жэгдэрэн оробо. Сабшалан дээрээ эгээн түрүүлэн гараһан «Коммунизм» колхозой гэшүүд тэжээл бэлэдхэлгые үргэн далайсатайгаар ябуулна. Мүнөө эндэ гурбан зуу гаран хүн тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябана. Һүүлэй мэдээгээр 326 гектарай ногоон сабшагдаад, 613 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээд, 102 тонно эртын силос хээрын ногоогоор дарагдаад байнхай.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые, мүн Ждановай, Хрущевой нэрэмжэтэ колхозууд урагшатайгаар ябуулжа байна. Ждановай нэрэмжэтэ колхоз 220 гектарай ногоо сабшаа. Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз мүн лэ хоёр зуугаад гектар газар сабшаад, 71 тонно эртын силос дараба.

Д. Аюшеев.

Силосэй траншей барижа дүүргэбэ

Хэжэнгын промкомбинадай хүдэлмэришэд шефтээ абаһан Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 200 тонныи силосэй траншей 8 үдэрэй турша соо бүтээжэ үгэхэ гэһэн уялга абаһан юм. Энэ уялгаяа дүүргэхын түлөө промкомбинадай хүдэлмэришэд ехэхэн оролдолго гаргаа.

Шулуу, элһэ, бетон, цемент шэрэхын түлөө ашаанай хоёр автомашина, дүрбэн морин саг үргэлжэ хүдэлөө. Тэндэ хүдэлэгшэдэй дунда нүхэд Л. Глазков, Г. Очиров, Д-Г. Жанаев, Н. Санжиев, Г. Буянтуев, Б. Цыденов, С. Содбоев, С. Цыренбазарова, Т. Глазкова гэгшэд шалгаржа, норможо хододоо үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Промкомбинадай директор нүхэр С. Е. Жигмытов энэ хүдэлмэриие өөрөө удариданһан байна.

Промкомбинадай хүдэлмэришэд июлиин 5-да силосэй траншей дууһахабди гэһэн уялгаяа дүүргэжэ, тэрэнээ колхоздоо тушаагаа.

В. Батодоржиев.

Суулгынхид нобшорһоор

СУУЛГА. (**Манай тусхай корреспондентһээ телефоноор абтаба**). Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын МТС-эй харьяата колхозууд үбһэнэй хүдэлмэриие үни эхилхээр болоһон аад, «үбһэ ногоомнай үшөө үндэр болог» гэлдэһээр үнэтэ сагаа алдажа байна. Тиигэжэ энэ МТС-эй (директорынь нүхэр Козлов, главна зоотехнигынь нүхэр Гомбожапов) харьяата нэгэшье колхоз үбһэнэй хүдэлмэридэ жэгдэрэн ороодүй, нобшоржол байна.

Эндэхи колхозуудай үбһэнэй хүдэлмэриие мүнөө хүрэтэр эхилээдүй, үнэхөөрөө «үбһэ ногооной үшөө «үндэр болохые» хүлеэгээ хадаа, мүнөө набшаһата тэжээл элбэг ехээр бэлдэжэ, силоснэ барилганууды түхеэрхэ, эртын силос дараха хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулжа байна ха гү гээд харабал, тимэшье юумэ байхагүй. МТС-эй харьяата гурбан лэ колхоз набшаһата тэжээл бэлэдхэһэн нэрэтэй аад, өөдтэй юумэ хээгүй. Харин тиихэдэ Алташа нютагай «Илалта» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Алексеев иигэжэ мэдүүлнэ:

— Үхэр малда эдюулхэ бэшэ аад, үлүү хүдэлмэри гаргажа набшаһата тэжээл бэлэдхээд яахамнайб. Нёдондо бэлэдхээд, тэрэнээ хэрэглэнгүй, хаяа һэмди.

Колхозой ажахые хүтэлбэрилжэ байгаад, гээгдэнги һанал бодолтой, шухала хэрэгые тоонгүй зарим нэгэн хүтэлбэрилэгшэдэй ажаллажа байхадань партиин Мухаршэбэрэй айком ба аймгүйсэдком яһаршье хэмжээ абангүй үнгэржэ байна. Мүн Калининай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд иимэ һаналтайгаар набшаһата тэжээл бэлэдхэлгые тооногүй.

Энэ жэлдэ МТС-эй харьяата колхозууд үнеэн бүридэ 10 тонно силос дарахын тулада 24.400 кубическа метрын хэмжүүртэй силоснэ траншей болон нүхэнүүдые түхеэрхэ ёһотой. Теэд бии байһаниинь оройдоо 9.180 кубическа метр болоно. Тиимэһээ 15220 кубическа метрын багтаамжатай силоснэ шэнэ түхеэрэлгэ баригдаха аад, ганса хооһон хөөрэлдөөнһөө бэшэ юумэ бүтэнэгүй. Илангаяа колхозуудай силоснэ барилга түхеэрэлгэдэ МТС болон шефүүд өөдтэй туһа хүргэнэгүй. МТС-эй хүсөөр 500 тонныи багтаамжатай ганса нүхэн «Дружба» колхоздо малтагдаад байна. Харин тэрэниие шулуугаар ханалжа эхилээдүй. Тиихэдэ «Илалта» колхозые шефтээ абаһан Улан-Удын мяха-консервын комбинат тус колхоздо силоснэ түхеэрэлгэ барихые хэлсэһэн аад, тэрэнээ бэелүүлнэгүй.

Түсэбөөр хараалһан силосээ хүсэд дараха траншей, нүхэнүүдэйнгээ холо дутуушье һаань, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Антонов барилга хэхэһээ арсана.

— Кукурузымнай ургаса хэр гараха һэм даа. Силоснэ хуушан барилгануудынай мандаа хүрэнэ бэзэ, —гэжэ нүхэр Антонов хөөрэнэ.

Тиигэжэ Суулгын МТС-эй харьяата колхозууд набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ, силоснэ барилгын түсэб дүүргэхэгүй гэжэ байна. Тэдээн тушаа партиин Мухаршэбэрэй айком ба аймгүйсэдком шухала хэмжээ абахаар болоо.

Б. Дондоков.

★

Республикын МТС-үүдтэ үбһэ сабшалгын түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1957 оной июлиин 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

МТС-үүд	Сабшагдаһаниинь (гектараар)	Сабшалгын түсэбэй дүүргэлтэ
Баргажанай	—	—
Хүнтэйн	1979	9,1
Бичурын	198	2,9
Бага-Куналейн	97	2,4
Үхин-Булагай	46	0,8
Цагаан-Усанай	—	—
Үшөөтэйн	—	—
Эгэтын	—	—
Нарһатын	—	—
Курбын	76,	0,7
Шэнэ-Бэрээнэй	—	—
Кабанскын	—	—
Темлюйскэ	1832	15,5
Ехэ Кударын	7	—
Хамнигадайн	—	—
Погранична	—	—
Гашейн	175	2,6
Хонхолойн	244	3,5
Суулгын	—	—
Сэлэнгын	—	—
Сүхын	—	—
Тарбагатайн	—	—
Жэрэмэй	—	—
Ехэ-Куналейн	—	—
Түнхэнэй	—	—
Хэрэнэй	—	—
Хориин	25	0,1
Хэжэнгын	234	1,6
Чесанын	1291	7,7
Закаменай	871	3,8
Ториин	—	—
Бургалтайн	—	—
Иволгын	20	0,3
Саянтын	—	—
Итанцын	421	5,6

Набшаһата тэжээл бэлдэнэ

Ерэхэ үбэлжэлгэдэ малаа тэжээлээр хүсэд хангахын тула Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Д. Ц. Уртюбаев) набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ һайнаар ябуулжа байна. Энэ тэжээл бэлдэхын тула тэндэ тусгаар комсомольско-залуушуулай 2 бригада эмхидхэгдэнхэй. Нүхэр Жамсаногой хүтэлбэридэг бригада һүүлшын долоон хоногой туршада 150 центнер набшаһата тэжээл бэлдээ.

Мүн хоёрдохи бригадынхид эмхитэй һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Б. Аюшеев.

„Нугаһагүй нуур дүлии, радиогүй айл дүлии"

Радио гээшэ аяар холын һонинуудые агаарай долгёор асаржа, хүнэй сэдьхэл сэнгүүлдэг; байдалай баяр бадаруулдаг байна бшуу. Зүгөөр, Хэжэнгын аймагай центрын голой урда бэеын шэнэ үйлсынхид радиотондо атаархахаһаа бэшэ аргагүй байнхайбди. Аймагай дэбисхэр дээрэхи абаахайн шулһэнһөө бэшэ, татаатай бүхы утаһануудые бултыень мэдэхэ эрхэтэй, лаблан хэлэхэдэ, аймагай хэлхеэ холбооной конторын начальник нүхэр Железнягта «гэрнүүдтэмнай радио оруулжа үгыт» гэхэдэ, гүүнэй гүзөөнэй шэнээн портфель сооһоо онги-набта саарһануудые стол дээрээ обойтор гаргаад, уруу һөөргэнь ирасагаан, иигэжэ харюусаа һэн:

— Танай үйлсэ түсэбтэмни ороогүй байна. Хэрбээ столбнуудые оложо зооболтнай, радиотой болгохоб. Тэндэ хүдэлһэн зоной хүлһэ салин, хэрэгсэл материалай гаршые өөһэдөө түлэхэт!

Бидэнэр ажалда хүдэлдэг хүнүүд байжа, ой хүбшэ ошожо, столбын модо отолоод асарха аргагүй байшообди.

Үбэлэй эхин һарада Железнягай удаадахи «ахалагша» нүхэр Дылгыров, газар дороһоо гансата гараһандал гэнтэ бии болошоод, гаглюун газар тулуур шэнгихэн модоор тоншосогоон, «эндэ нүхэ малтагты, тэндэ тиигээд малтагты» гэжэ байжа зангаад, захираад, элеэгэй һүүдэртэл үгы болошоһон юм. Үбэл үнгэрбэ. Хабар хариба. Халуун зун хамарай үзүүр хүлэрүүлжэ эхилһээр үнинэй. Тээсгэн тэрэ Железнягтаа ошоходомнай:

— Таанадай түлөө нугарһаяа зобоожо, столбын модо нюргандаа үргэлжэ асархагүйб!—гэжэ эрид үгөөр эгсэ хэлээ.

Нүхэр Тархай! «Нугаһагүй нуур дүлии, радиогүй айл дүлии» гэжэ оньһон үгэдэ оногдоод байнабди. Бидэнэй «дүлиие» болюулхын түлөө нүхэд Железняк Дылгыров хоёрой шэхэ руунь шэбэнэжэ, «дүлииень» эмшэлжэ үгыт. «Шэхэн-хоолой-хамар эмшэлдэг эмшэндэ диилдэхэгүй» дүлиин гээшэл ха.

Генинов, Будаев.

Һааритай һалгай гар...

Манай Алцаг нютагай колхозой мүнгэнэй хайрсаг руу хамсыгаа шаманхай һааритай һалгай гарай орохонь халта харагдаа һэн. Шалгалтын комисси нарин нягтаар шэнжэлээд байхадаа, ууралта тээрмэһээ ороһон 1000 түхэриг, модо, түлеэ худалдаһанһаа олдоһон 3925 түхэриг хүнэй хармаан худар ороо гэжэ тодоруулба. Улам саагуур ухашалхадаа, үмдэнэй хармаан руу бэшэ, эхэнэрэй сүүмхэ руу ороһыень лаблаба. Сүүмхын эзэниие бэдэрхэдэ, колхозой бухгалтер байһан Лукерья Тугаринова һааритай һалгай гартаа бариһан сүүмхэ соогоо энэ ехэ мүнгэ үбэршэлжэ хэһэн байба.

Иимэ мүнгэн, улаан билет хоёр нэгэ сүүмхэ соо яажа багтана гээшэб гэжэ КПСС-эй Ториин айкомһоо асуухаар гээшэл ха.

Н. Аюрзанаев.

Уншагшадай бэшэгүүдһээ

Хүүгэдэй садые үргэдхэхөөр болоо

Баргажан һууринай олон хүдэлмэришэд, албахаагшад үхибүүдээ хүүгэдэй садта оруулха аргагүй дээрэһээ хүдэлхэ аргагүйдэнэ. Юуб гэхэдэ, эндэхи сад багахан аад, хүүгэдые абаха һууригүй юм. Эндэ миин лэ 75 үхибүүд байдаг. Энээнһээ гадна үшөө табяад мэдүүлгэ оронхой. Жэлһээ жэлдэ иимэ байдаг. Тиимэһээ энэ садые ехэ болгохоор болоо гэжэ һанагдана. Тиигээдшье садай гэрынь тааруугүй, яндан тулюур, үхибүүдэй наадаха тусгаар таһаг байхагүй, нэгэл таһаг соогоо үхибүүд эдеэлээд, наадаад, амараад байдаг.

Иимэ олон үхибүүдтэй хүүгэдэй садта хубсаһа угаадаг хүн байхагүй, завхоз үгы, зарим хүдэлмэришэниинь 2—3 хүнэй оронло хүдэлдэг байна. Үхибүүдые үдэрэй гурба эдеэлүүлдэг, теэд заримдаа нормын ёһоор эдеэень үгэдэггүй ушар болодог. Жэшээнь, нэгэ үхибүүндэ үдэр соо 30 грамм тоһо үгэхэ гэһэн нормотой, теэд оройдоо 10 грамм үгэдэг ушар али олон байдаг. Садай дэргэдэ хүүгэдэй талмай гэжэ бии аад, тэрэнь таатай зохидоор түхеэрэгдээгүй. Талмайнь газар арилгагдаагүй, нобшо ноохой. Тэндэнь сэсэг һуулгагдаагүй.

Энэ хүүгэдэй сад соогуур огород уһалха канава гарадаг юм. Энэнь аргагүй муу. Энээниие ондоо тээгүүр гаргажа боломоор байгаа. Теэд энээн тухай хэншье һанаагаа зобоногүй. Хүүгэдэй садай эдеэ хоол зөөлгэ тулюураар эмхидхэгдэнхэй. Сад өөһэдтөө унаагүй юм. Эдеэ хоол асарха бүреэ эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдһөө унаа эрихэ хэрэгтэй болодог. Эндэхи хүүгэдэй садай эдэ бүхы дутагдалнуудые зайсуулжа, хүдэлмэриинь һайжаруулхаһаа гадна энэ садые ехэ болгохоор болоо.

М. Гроссман.

Барадий МУНГОНОВ

Хүсөөтэ горхон харьяална...

Һүүлшын сэгээн толоной унтаржа, Тожоохоной тужын саагуур шунган һүнэхэдэнь, огторгойдо түрүүшын одо мүшэд олошорон ялалзана. Ойн нуурнууд тээһээ бахын дарьяан улам түргэдэжэ, нэгэ үргэлжэ хүгжэм болон сууряатана.

Энэ үедэ хажуур, тармуур үргэлһэн хүбүүд басагад һубарилдаһаар, омог дорюун хоолойгоор дуугаа татаһаар ерээд, улаабтан байһан галаа тойрожо, үдэрэйнгөө һониие хөөрэлдэнэ. Мүн косилкашан Лубсан Дугар хоёр машинаяа харшагануулан ерэжэ, моридоо мулталаад, моришондо тушаана. Һаяхан ерэһэн тоо бүридхэгшэ Рэгзэдэй Бахана галай захада үбгэн бригадиртай зэргэлжэ, сабшагдаһан, тармагдаһан газарай, табигдаһан, һүрилэгдэһэн бухалай, хүн бүхэнэй хэһэн ажалай, олоһон ажалта үдэрэйнь тоо бүридхэл гаргана. Дулмын аба хуушан солдат жэбхүүнээ хэдэрээд, сайгаа һорожо гү, али гааһаяа зуугаад, галай ойро дабшалан һууха ехэ дуратай һэн.

Бахана Дугар тээшэ харахагүй гэжэ оролдоно хэбэртэй. Сабшаһан газарыень Баханын хэмжэнгүй ерэһыень мэдэһэн тула Дугар тэрээнһээ юуш һурабагүй. Хайдаа хэмжээшье һаань, Баханаһаа һурахагүй байгаа бэзэ даа. Дугар галай баруун тээ байһан ута столдо Лубсантай зэргэлэн һуужа эдеэлнэ. Дулма столой саана урдаһаань хараад һууна, мүн лэ сайлана. Арһагар шабын түмэр хуягтай «Үрэмшөө» дэн столой тэг дунда томоотойгоор ташаагаа тулажа, урда галабһаа гаража ерэһэн ламар нэгэ юрэ бусын баатар шэнгеэр голингор зузаан гэдэһээ газаашань шахан тэнзыниэ.

Дамдин үбгэн түүдэгэй шад улаан бурмые түрүүшынхээ хараһандал гэтэшоод, модон аягатай сайгаа һорожой һууна. Тиин һуутарынь һужуур сагаан һахалтай уралынь дарбигад гэжэ хоёр тээһээ уршалаатаад, үбгэжөөлэй нюурта үлэ мэдэг энеэбхилһэн тэмдэг үзэгдөөдхибэ. Тэрэш бэзэ, Дулмын аба аягатай сайгаа яаруугаар хооһолжо, шаарыень шуурд гэтэр шабхажа гэдэргэнь хаяжархёод, үмдэнэйнгөө уужам хармаан һуулин гааһа аршуулаа гаргаба. Гааһан дээрээ улаахан сог хэжэ, тамхяа аһаагаад, долёобор хургаараа дараха зуураа түүдэг дээгүүр үлыжэ дуугарба:

— Тугаар хоёр луговод хөөрэлдөөбди. Даб дээрэ үбһэеэ сабшахаа болихомнай ха. Та хүбүүд, Лубсан Дугар хоёр, дуулана гүт?

Машинистнууд эдижэ байһан хилээмэеэ, аягатай сайгаа амандаа хүргэнгүй һөөргэнь табижархёод, галай саана һууһан үбгэниие гайхангяар хараба:

— Болихо!?... Юундэ?! Дууһангүй болихо гэжэ гү?...

— Оройдоо болихо гэнэгүйб, даб дээрэ, ойлгоно гүт, даб дээрэ гэхыемни...

— Гараар сабшуулхаа һанаа гүт?—гэжэ Лубсан өөрынгөө һанаашые эжэлэнгүй һураадхиба.

— Үгы, гарааш сабшахагүйбди.

Үбһэшэд барандаа үбгэн луговод тээшэ харашоод һууба:

— ?... ?... ?...!...

— !...?...?.:.?

— Гайхаба гүт? Энэ үбгэн зүнэгнай юугээ түүрээнэб гэжэ һанаба гүт? Хэ-хээ, — үбгэн Дамдин хүс-хүс энеэгээд, ушар удхыень захаһаань хөөрэжэ үгэбэ.

— Юу хэхэ зонбибди?— гэжэ һүүлээрнь үбһэшэд һонирхобо.

—Һанаагаа бү зобогты. Хэхэ юумэ олохобде-ээ,—гэжэ Дулмын аба энеэбэ.— Миин байхагүйбди даа. Набша намаа бэлдэхэбди, силос дарахабди. Сабшаһан үбһэеэ хуряажа, соможо абахабди..

— Доогуурхи буусануудаа дууһангүй орхихо гүбди?— гэжэ Лубсан һонирхобо. Машинкаар абхуулһан үһэтэй тэрэнэй шүбхэгэр нарин тархинь, гонзогор улаан нюурынь бүри гонзогор ута боложо таталдашоод, бүхы бэень асуудалай тэмдэг болошоод һуугаа һэн.

— Орхихо даа, орхихо... Үгы юрэдөө шимнай машинаһаа буужа, һүри хаяха гү, али силосэй нүхэ заһаха болошуужаб гэжэ айна гүш даа. Тиигээ һаа, хэды үдэр Байсын арын бригада ошожо, хамаг сабшалангынь унагаажа үгөөд ерыш, — гэжэ үбгэжөөлэй харюусахада бригадынхид бултадаа энеэлдэбэ. Лубсанай ямаршье һаань машинадал һууха дуратайень тэдэнэр мэдэдэг. Лубсан косилкада гү, али морин тармуурташье һуугаа һаа, «механизатор гээшэб» гэжэ өөрыгөө нэрлэдэг, бүри хүхишэдэг, тиигээд бусадые: «Таанар ябгашуул гээшэт. Зай, ябгашуул, хэр ябажа ябанабта?» гээд, арзаганажа байжа энеэдэг юм.

—Зай, Дугар, ши юун гэжэ һанажа һуунаш, юундэ дуугарнагүйбши?— гэжэ үбгэн луговод Дугарта хандаба. Дугар тад ондоо юумэ бодожо һууһан аад, гэнтэ тархяа үргэжэ:—Юун гэнэбта даа, Дулмын аба?—гэжэ һураба. Заримашуул тэрээн тээшэ гайхангяар хараадхиба. Үбгэжөөлэй дахин дабтажа һурахадань:

—Хүлеэхэл хэрэгтэй гээшэ бэзэ. Нээрээш эртэ сабшагда сабшагдаһаар ургасань бага боложо болоо,—гэжэ Дугар луговодой шиидхэбэриие зүбшөөбэ. Дулма «Үрэмшөөгэй» гэрэлдэ елэлзэһэн хүхюун нюдөөрөө Дугарые баяртайгаар хараадхиба.

—Зүб даа. Ушар удхынь ойлгоо хаямши. Бэрхэш,—гэжэ Дулмын аба урматайгаар хэлэбэ.—Теэдшье тиимэ үни хүлеэлгэхэгүй аабза. Һайл һаа долоон гү, али арбан хоног...

— Арбан хоног!... Арбан хоног гэжэ гү?—мүнөө хүрэтэрөө абяагүй шагнажа һууһан Бахана, Дугарые үбгэжөөлэй «бэрхэш» гэһэндэнь хороо бусалжа гү, али ондоошье ушарһаа, гэнтэ ухаа алдан дуугарба. Магад бригадын тоо бүридхэгшэ хадаа хүтэлбэрилэгшэдэйнь нэрэн гээшэб гэжэ һанаад, энэ шухала асуудалые шиидхэлгэдэ минии дуун заатагүй оролсохо ёһотой һэн гэжэ бодоодхёо гү, бү мэдэе. Дулмын аба тэрэниисэнь оройдоо дуулаагүй юм шэнги саашань хөөрэнэ:

—Энэ хугасаа соо Бооршин ногооной ехэнхинь сэсэглэхэ аабза...

— Тиихэ. Хожомоо ехэ хэрэгтэй юумэ болохол даа,—гэжэ Дулма дэмжэбэ. Хамарай тамхи татажа һууһан Дандарай Буда луговод мархагар томо хамараа уршылгажа, столой доһолтор лаас байса найтаагаад:

—Маша һайн юумэ, хожомоо ехэ туһатай юумэ болохол янзатай. Харин юрэдөөл, газараа уһалха, үтэгжүүлхэдэмнайш ургасынь бпратайгаар ехэ болохогүйдэнь гайхажал ябагша һэнби. Тиимэ ухаантай шолмо байба хаям,—гэжэ хөөрэлдөөндэ оролсобо. Тэрэнэй дүүрэн улаан нюурынь маһайжа, хэзээ хэзээнэйхиһээ мэлигэр, урматай, баяртай болошонхой.

— Һа-һа-һа... Үлтиртэрөө шүлэ гарахагүй, үбгэртэрөө ухаа орохогүй гэжэ ши бидэ хоёрһоо удхатай. Оёоргүй торходо уһа эюулэжээл байдаг хоёр байгаалди. Һа-һа-һа,—гэжэ үбгэн Дамдин үбхытэрөө энеэбэ.

—Мүнөө эртэ сабшаһан газараа хойто жэл орой сабшахалта даа. Сабшалангаа хэдэн хуби болгожо хубаагаад, иигэжэ болзорынь һэлгүүлжэ байжа сабшаа һаа һайн байхал байна,—гэжэ Дулма хэлээдхибэ. «Зүйтэй юумэ хэлэбэш. Һанаамгай гээшэшни» гэжэ Дугар зосоогоо һанаад, Дулма тээшэ энеэбхилэн харана. Тэрэнь мүн лэ урдаһаань хаража, харахан нюдөөрөө энеэб гэнэ. Луговодууд, үбһэшэд Дулмын хэлээшые ехэтэ зүбшөөнэ. Гансал Бахана тад ондоогоор бодожо һуугаа һэн. «Дугарай зүбшөөжэ байһан юумые хэршье зүб һаань, зүбшөөхэгүй» гэжэ тэрэ һанана. Тиимэһээ Дугарай буруушаагаа һаань, Бахана сохом лэ зүбшөөхэ байгаа ёһотой.

—Энэмнай иихэдээ юун болохонь гээшэб? Түсэбнай бута һүрэжэ һалахань бшигү тиихэдээ. Уялгааш дүүргэжэ шадахаа болихобди. Ямар нэгэ яндан сэсэг, үрэһэнэй ургахые хүлеэһээр нүгөөдэ бригадануудһаа гээгдэхэ бшигүбди. Мүнөөшье гээгдэжэ ябана бэшэ аалди даа? — гэжэ Бахана һанаһан байһанаа дууһынь гаргажа үрдихэ гэһэндэл дээр дээрэһээнь яаруугаар дуугарба.

Үбгэн бригадир ёрхогод гээд, Баханые сухалтайгаар хаража хэлэбэ:

— Үгы, ши пихэдээ яагаа һүрхэй хүмши. Харыта энээнээ, хэлэхэ юумэе баһа олоодхинол. Яндан сэсэг, үрэһэн... Түсэб, уялга... Сэсэг яндуул бэшэ, өөрөө яндуул гээшэш!—эндэхэнэ «Бахана—хүрьгэн хүбүүмни хамнай» гэжэ үбгэжөөл гэнтэ һанажархиба ха, тамхинайнгаа утаанда хахажа сасажа байжа ехэ ехээр ханяагаад:

—Хойто, саада жэл үбһэнэй оройдоош абтаагүй һаань, шамда хамаагүй алтай. Тиижэ болохогүй, залуу нүхэр,—гэжэ намдуушагаар дүүргэбэ.

— Оройдоош сабшангүй хагдараагыт, намда хамаагүйл юрэдөө,—гэжэ Бахана «яндуул» гүүлһэндээ дураа гутаһан янзатай гомдолтойгоор дуугарба.—Правлени, түрүүлэгшэ дурагүй байха аа гү гэжэ һанахадаал тиинэ бшигүб... Намда юуштэ һэм...

—Үгы, ши юундэ тэдээндэ һанаагаа зобообши. Яаха хээхээ өөһэдөө мэдэнэ аабза, шамгүйгөөр. Дураа гутахадааш яагаадхиха һэн бэ. Ушар ёһыень ойлгоходоо болино ааб даа,—гэбэ Дамдин үбгэн.

— Теэд тэдэмнай аймагһаа, мэтээсһээ шангалуулжал байдаг зон бшигү. Үбһэеэ түргэн сабшагты гэжэ үдэр бүри шахуу зонхилуулжа байгаа аабза таахада,—гэжэ Бахана үшөөл сухариха дурагүй хэбэртэй үсэрэлдэнэ.

«Хүрьгэн хүбүүхэн, абяагүй һуул даа саашаа. Юу мэдэхэ аад, буурал толгойтотой туусанаш даа» гэжэ Дугар Баханада хоротойгоор хэлэн алдаһан аад, хэлэнгүй үнгэрбэ. «Бэеэ барингүй, элдэбын юумэ дуугаржархидаг, өөдэгүй зантай, хэрзэгы хүбүүн даа гэлсээ һаань яахабши». Баханые хараһан Дугарай нюдэндэ тон ехэ зэбүүрхэлые, хэлэгдээгүй хорон үгэнүүдые обёоржо, Дулмын нюрга руу хүйтэ дааба, нюурынь галда шаруулһандал халуу бусалба. Тэдэ хоёрой харасанууд уулзажа, Дулмын нюдэн ямар нэгэ аргагүй гуйнгяар Дугарай урдаһаа харашоод байгаа һэн...

—Дэмыл даа. Дэмыл тиинэ гэжэ би муу ухаандаа һанаха байнаб юрэдөөл, — гэжэ үбгэжөөл дуугарһаар һууна.—Хамаг юумэдэ заал һаа зонхилго, заабаришалга хэрэгтэй бэшэ ха юм. Наһаараа ажал хэжэ ябаһан зон хадаа зарим юумэ өөһэдөөшье һайн мэдэхэ байна гүбдеэ. Хамаг юумэдээ заабаришалуулхадаа колхозойшни ноёд, колхознигуудшни халтад гэбэл дээрэһээ заабари шагнаад лэ, өөһэдөө үүсхэл оролдолгош гаргахагүй, ажал хэхэ бэлэн эрсээп хүлеэгээд лэ һуудаг болошохо юм бэшэ гү?—Дулмын аба энэ бодолоо Баханадаш ойлгуулхаа тэшэ ядаад бэшэ даа, харин өөрөө һайса лаблажа абаха гэһэндэл гал руу харашоод, гааһаяа шиигануулжа, аргаахан дуугарна. Тиигээд лэ гэнтэ Бахана тээшэ эрьебэ:—«Намда юуштэ һэм» гэжэ дэмы хэлээш. Артелиин гэшүүн аад, лахадаа юуштэшгүй байха болоо хүмши. Колхозойнгоол аша туһые хаража, пижэ шиидэбэ ха юмбибди. Тиихэдэнь ши «намда юуштэ һэм» гэхэш...

—Хайшаа юм даа. Мэдэнэгүйбе-ээ. Халтад гэбэл сабшагты гэхэдээ болохол бшигү даа,—гээдхибэ Бахана. Тэрэ гэнтэ тохёолдоһон энэ түбэгтэй асуудалһаа эртээнһээ бэеэ зайсуулха гэһэн хэбэртэй. Өөрынь эсэгэ, нэгэдэхи комплексно бригадын бригадир Рэгзэд Базаровай энээн тушаа юуншье гэхэнь мүнөө дээрээ мэдэгдэнэгүй ха юм даа. Гэбэшье, эсэгынгээ зан һайн мэдэхэ хадаа: «Аба энээниие зүбшөөхэдхэгүйл байха даа» гэжэ Бахана ухаандаа һанажа һуугаа һэн.

—Байзыш үгы, хэлээдхиһүүлби. Яаһан тэсэбэригүй, согсогонуур хүмши,—гэжэ үбгэжөөл дураа гутан алдаад, түрүүн хэлэжэ байгаашаяа үргэлжэлбэ:—Тэрэмнай юун гэршэб? Колхоздоо һанаагаа зободоггүйн тэмдэг гээшэ аабэд даа—тархяараш ябаг, хүлөөрөөш ябаг...—Дулмын аба ойро зуура абяагүй боложо, аманһаа тамхинайнгаа утаа удаахан ууюулна.—Тиижэ болохогүй. Колхозойнгоо түлөө хүгшэн залуугүй, гэшүүн бүхэниинь һанаагаа зобохо, оролдохо ёһотойбди. Колхознай манай түрэһэн нютаг, манай түрэһэн гэр ха юм даа. Тэрэнээ энэ альган дээрээ бөөмэйлжэ, иимэ болгообди. — Дамдин үбгэн хоёр альгаяа зэргэлүүлэн зөөлэхэнөөр хүдэлгэнэ. — Сэгнэхэ хэрэгтэй...

Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын июнийн 6, 14, 19-нэй, июлиин 5-ай номернуудта.

ХИЛЫН СААҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин Москваһаа Прага мордобо

Гүрэн түрын хэрэгээр Европын оронуудта хүрэхөөр ошожо ябаһан ДРВ-гэй президент Хо Ши Мин июлиин 17-до Москваһаа Прага мордоо.

Вьетнамай ажалшадай партиин Центральна Комитедэй политбюрогой гэшүүн Хоанг Ван Хоан, ДРВ-гэй культурын министр Хоанг Минь Зиам, Элүүрые сахилгын министрын орлогшо Фам Нгок Тках гэшэд Хо Ши Минтэй хамта Москваһаа мордолсоо.

ДРВ-гэй болон СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковско аэродром дээрэһээ президент Хо Ши Минние мордохуулхаяа Москвагай олон ажалшад үдэрэй 2 часта сугларба.

Нүхэд А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, Л. И. Брежнев, О. В. Куусинен, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо М. А. Ибрагимов болон бусад президент Хо Ши Минние үдэшөө.

(ТАСС).

* *

ПРАГА, июлиин 17. (ТАСС). Чехословакиин Республикын правительствын уряалаар Вьетнамай Демократическа Республикын президент Хо Ши Мин июлиин 17-до Прага гада ерээ.

Чехословакиин Республикын президент А. Запотоцкий, КПЧ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. Новотный, Правительствын түрүүлэгшэ В. Широкий, Правительствын түрүүлэгшын орлогшо В. Копецкий КПЧ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, Дотоодын хэрэгүүдэй министр Р. Барак, Национальна фронтын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, Чехословакиин болон гадаадын журналистнууд нүхэр Хо Ши Минние болон тэрээнтэй суттаа ябалсаһан хүнүүдые аэродром дээрэ угтаба. Мүн Чехословакида байдаг СССР-эй Онсо ба Бүрин эрхэтэ элшэн сайд И. Т. Гришин президент Хо Ши Минние угталсаа.

Советско-чехословацка коммюникедэ гар табилга тухай Хитадай хэблэл ингэжэ бэшэнэ

ПЕКИН, июлиин 17 (ТАСС). Советскэ Союзай Партийно-правительственна делегациин Чехословакиин Республикада айлшалһан тухайнь Советско-Чехословацка коммюникегэй гол зүйлнүүдые Хитадай Арадай Республикын түбэй бүхы газетэнүүд июлиин 17-до толилбо.

— «Советскэ Союз Чехословаки хоёрой харилсаа холбоое улам бэхижүүлхээр шиидхэхэй байһанаа хоёр талын түлөөлэгшэд мэдүүлээ. Зүбшэн хэлсэһэн бүхы асуудалнуудаараа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин болон Чехословакиин Коммунистическэ партиин түлөөлэгшэд нэгэн һаналтай байба»,— гэжэ Хитадай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй орган «Женьминь-жибао» газетэ бэшэнэ.

Египедэй национальна суглаанай түрүүшын сесси июлиин 22-то нээгдэхэнь

КАИР, июлиин 17. (ТАСС). Египедэй Республикын национальна суглаанай түрүүшын сессие июлиин 22-то нээхэ тухай президент Гамаль Абдель Насерай указ толилогдобо.

Национальна суглаанай нээлгэн дээрэ президент Насер үгэ хэлэхэ гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ.

Энэ сесси октябриин тэн болотор үргэлжэлхэ.

Фашистска этэгээдүүдтэ хатуу харюу үгтэбэ

ПАРИЖ, июлиин 17. (ТАСС). Июлиин 14-нэй Үдэртэй дашарамдуулан болоһон сэрэгэй парадта хабаадахаяа Алжирһаа Франци ерэһэн парашютистнууд зэбүүрхэмэ муухайгаар дахин аашалба гэжэ Парижай хэблэл мэдээсэнэ. Марсельдэ эдэ парашютистнууд Алжирай ажалшадта доболоо. Хэдэн парашютистнууд Марсельдэ байдаг «Марсейез» гэжэ демократическа газетын редакциин байшангые һандаргаха гэжэ һэдэлгэ хэбэ. Фашистска этэгээдүүдэй энэ һанаашалга тухайнь мэдээд, городой хүдэлмэришэд энэ хорото түсэбыень бүрүүтүүлээ.

Францин залуушуулай делегациин Москва ерэхэ гэхэдэнь Францин засагаархид һаалта хэнэ

ПАРИЖ, июлиин 17. (ТАСС). Францин залуушуулай түлөөлэгшэдые Москвагай фестивальда эльгээхэгүй гэжэ Францин засагархид байха шадалаараа оролдожо байна. Фестивальда ошохо делегадуудые абаашахын тулада тусхай поезднуудые гаргаха зүбшөөл үгэхэһөө түмэр замуудай национальна общестын захиргаан арсаа. Мүн Францин делегациин гэшүүдые абаашахаяа Чехословакиин Арадай Республикада тусхай поезднуудай ерэхэ гэхэдэнь, энэ захиргаан Францида орохо зүбшөөл тэдээндэ үгөөгүй.

Алжирай коммунистые зобооно

ПАРИЖ, июлиин 17. (ТАСС). «Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Алжирай Коммунистическэ партиин секретарь Ахмед Аккаш гэгшэ Алжир городой түрмын гансаа хүнэй һуудаг камерада мүнөө хаагданхай. Хүн бусаар тэрээндэ хандадаг байһыень бүрүүшаан, Ахмед Аккаш энээнһээ хойшо үлэсхэлэн хооһоор байхаб гэжэ соносхоо. Зурган сүүдын турша Ахмед Аккаш түйлын ехээр зобоогдоо юм гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Хитадтай худалдаа наймаа ехээр хэдэг болохо тушаа правительствын шиидхэбэри тухай Японой хэблэл бэшэнэ

ТОКИО, июлиин 17. (ТАСС). Хитадтай худалдаа наймаа ехээр хэдэг болохо тушаа правительствын абаһан шиидхэбэрие Токиогой газетэнүүд һайшааһаад, мүн энээнһээ гадна Хитадтай худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдахаа ба худалдаа наймаанай түлөөлэгшэд али али оронуудта эльгээгдэхэ ёһотой гэжэ мэдүүлбэ.

Худалдаа наймаанай талаар тусхай хэлсээнэй баталагдаагүйдэ худалдаа һайнаар хэхэнь бэрхэтэй байха гэжэ «Майници» газетэ мэдүүлнэ.

Мүн лэ иимэшүүгээр «Асахи» газетэ тэмдэглэһэн байна.

Хитадтай худалдаа наймаа ехээр хэдэг болохо тухай правительствын абаһан шиидхэбэрие Японой арад зоной хэршье һайшааһаа һаань, гансал энээнэй ашаар Хитадтай үргэн ехэ худалдаан бэелүүлэгдэхэ гэжэ бодохонь буруу байна гэжэ «Иомиури» газетэ бэшэнэ.

Латин Америкын зургаан ороной коммунистическэ партинуудай мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 16. (ТАСС). «Эль Сигло» гэжэ Чилиин газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Аргентинын, Боливиин, Бразилиин, Чилиин, Парагвайн болон Уругвайн коммунистическэ партинуудай түлөөлэгшэд һаяхан сугларжа, зүблөө хээ. Буэнос-Айреста һаяхан болоһон США-гэй болон Латин Америкын оронуудай сэрэгэй түлөөлэгшэдэй зүблөөн дээрэ Холбоото Штадуудай дурадхаһан «Урда Атлантическа бүлэглэл тухай» түсэбые зүблөөндэ хабаадагшад хамтын мэдүүлгэ хэжэ, эрид шууд буруушаагаа.

«Элдэб бүлэглэл, союз болон хэлсээнүүдэй хүсөөр США манай оронуудые дайнда бэлэдхэлгын политикада хабаадуулха зорилготой. Мүн Урда Атлантическа бүлэглэл иимэ зорилгоор лэ байгуулагдаха байгаа ёһотой»,—гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Тобшо мэдээсэлнүүд

✪ Франс Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Люнебург городто (Доодо Саксони) Англиин шотландска полк байралаа юм. Энэ полкын сэрэгэй алба хаагшад немец хүн зонтой шуһата тулалдаа хээ. Хүүргэдэ үлгөөтэй байһан, уһанда шэнгэдэгүй сахариудые уһа руу хаяжа, Англиин солдадууд «наадажа» байба ха. Нютагай зон тэдэниие болюулха гэжэ һэдэлгэ хэхэдэнь, хэрэлдээн боложо, хэдэн хүн үхэлдөөр шархатаа.

✪ Байгша оной 3 һарын туршада Италида 78170 гэмтэ ябадал хэгдээ. Энэнь 1956 оной энэ үедэ хэгдэһэн гэмтэ ябадалнуудһаа 10 процентээр олон. Илангаяа наһаа хүсөөгүй залуушуул тонуул, дээрмэдэлгэ хэнэ. Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, мүнөө жэлэй гурбан һарын туршада 18 процентээр олон гэмтэ ябадал хээ.

✪ Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, аюулгүйе сахиха органай хүдэлмэрилэгшэд Лунань провинцида гоминданай 5 тагнуулшадые тушаагаа. Эдэ тагнуулшад хорото ябуулга, шпионаж хэхэеэ арадай Хитад эльгээгдэһэн байгаа. Мүн тэдэнэй 7 туһамаршад тушаагдаа. Тэдэнэй тагнуулшад байһыень баталһан Чан-Кай-шиин тагнуулай газарай заабари, мүн нюусаар бэшэхэ хэрэгсэлнүүд эдэ хүнүүдые тушаахада олдобо.

✪Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Омманһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Иорданиин правительство зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ гаргашалхын тулада энэ жэлэйнгээ бюджедэйнгээ хахадһаа ехыень һомолоо. Зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ хамта зээрэ 14656 мянган динар һомологдоо. Харин тинхэдэнь бюджедэйнь доходынь 28,5 миллион динар юм.

✪ Англиин Финансын министерствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Европын түлбэриин союзһаа Англиин абаһан үри улам ехэ боложо байна. Байгша оной июнь һарада энэ үринь 115.808.571 миллион фунт стерлинг болоо.

✪ Манилаһаа Американ телеграфна агентствонуудай корреспондентнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Филиппиндэ түйлай ехэ хүсэтэй шуурган һалхин, аадар бороон болоо. Тиигэжэ Агно мүрэн аргагүй ехээр үерлэжэ, Пангасинан провинциин (Лусон арал) тэг дундахи 6 городууд уһанда абтаа.

230 гаран хүн ами наһаяа алдаа, 30 мянга шахуу хүн гэр байрагүй үлөө гэжэ мэдээсэгдэнэ.

«Чезета» маркын шэнэ мотороллернууд Чехословакиин Республикада бүтээн гаргагдаа. Эдэ мотороллернууд эгээл түргөөр ябахадаа, час соо 80 километр гатална. Машинын албадаг оёор доро юумэ хадагалха газар бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Чезета» маркын түрүүшын чехословацка мотороллернууд.

ТАСС-эй фотохроника.

Манай республикын һонин

Колхозой барилга

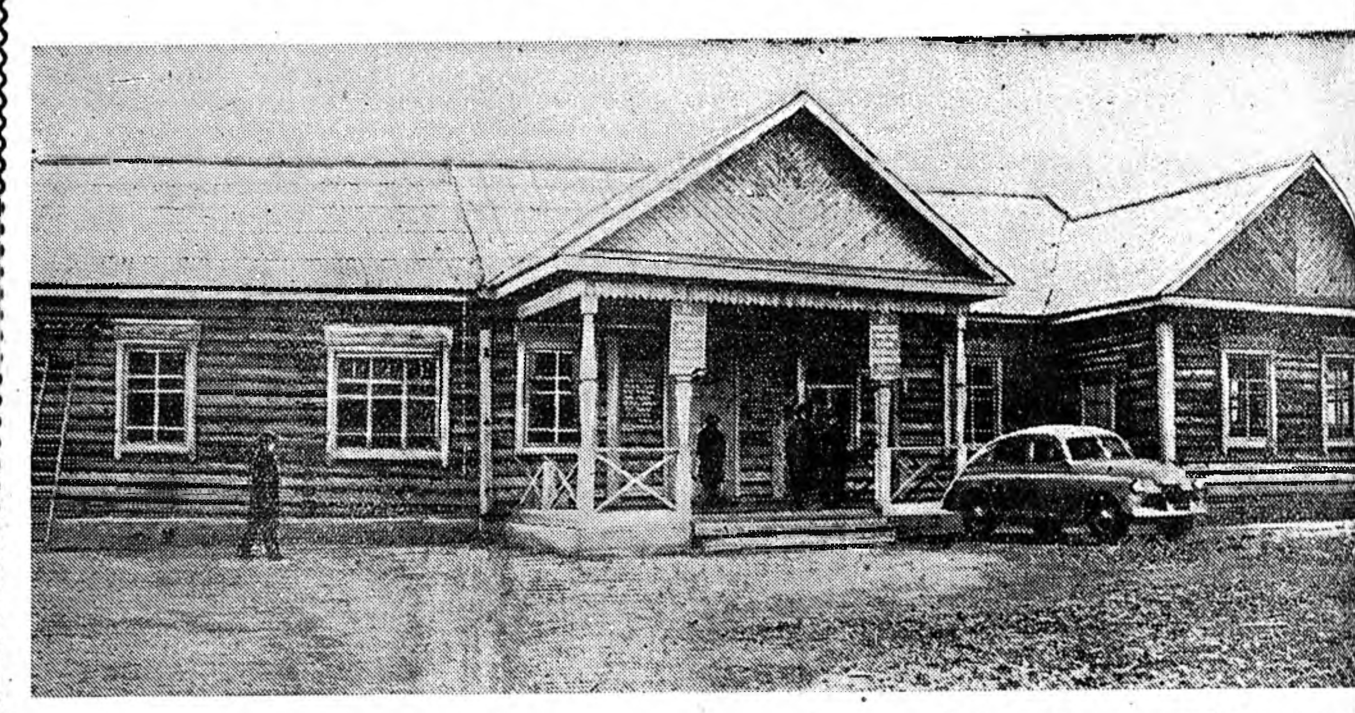

Һэбшээтэй үдэр тунгалаг сэбэр уһаяа мэлмэрүүлэн эрьеэ сохин эбхэрэн долгиохо байдаг Исингэ нюурай урдахи эрье хүбөө дээрэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой центр тосхон оршодог. Урдандаа «шэнэһэнэй оёор» гэлсүүлдэг энэ нютагай колхоз Яруунын аймагай эгээл холын колхозуудай нэгэниинь юм.

Хоёр гурбан жэлэй урда тээ колхозой центртэ клубай, правлениин байшангууд үгы, үни заяанда үбгэ эсэгэнэрэй үедэ баригдаһан колхозникуудай шэнэһэн гэрнүүд хуушаржа налшиидашанхай байгша һэн. Илангаяа хүдөөгэй холо ойрын гүүртэ отарануудаар ябахада малшадай байрын гэрнүүд болон малай байрнууд ехэ мууданхай, харанхы уйтан байгаа юм. Тиихэ үедэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө гү, али захын колхозникуудһаа «шэнэ гэр байрануудые юундэ баринагүйбта» гэжэ асуухада:

— Барилгын хэрэгсэл эндэмнай хомор, шэлдэн хатуу шэнэһэн модонһоо бэшэ юумэн үгы юм,—гэжэ харюусадаг һэн.

Тиигэжэ байтараа 1953 ондо энэ нютагай хоёр багахан колхозууд хамтаржа, хүсэ шадалаа нэгэдхэд байхадаа ямаршье барилга хэхэ шадалтай болобо. Арба гаран уран бэрхэ дархашуулһаа бүридэһэн, саг үргэлжын барилгын бригада эмхидхэгдэв һэн. Энэ бригадые колхозник Будажап Эрдынеев хүтэлбэрилнэ. Мүн артелиин ажахын хүгжэжэ, мүнгэн зөөриин ехэ болохотой адли хүлһэнэй барилгашадые хото городуудһаа суглуулжа байгаа ехээр хүүлнэ.

Һүүлшын хоёрхон жэлэй турша соо колхозой центр тосхон танигдахаар бэшээр болбосон түхэлтэй болоо. Мүн хүдөө гүүртэ отарануудта малшадай һууха гэрнүүд, малай байранууд олоор баригдаа юм. Колхозой центртэ 200 хүнэй һуурятай хамаг бүхы түхеэрэлгэтэй клуб, эхин һургуулиин, магазинай байшан, колхозникуудай 22 гэр шэнэ баригдаа. Энэ үе соо 50 мор[illegible] хүсэтэй электростанциин барил[illegible]жа, колхозой центр электрын [illegible]лээр яларуулагдаа. Мүнөө кол[illegible]нигуудай арбаад гэр, правлен[illegible] хоёр дабхар байшан баригд[illegible] дүүрэхэ дүтэлөө. Энэ байшан [illegible] правлениһээ гадна заседаниин [illegible] партийна кабинет, сельсовет, [illegible] то, мэргэжэлтэдэй кабинет ба[illegible] юм.

Тинхэдэ Шэн Далайн, Хүтэл Н[illegible]рай, Баян голой гүүртэ отаран[illegible] та үнеэдэй болон хониной шэнэ [illegible] повой байранууд олоор баригд[illegible] Малшад уйтан, харанхы байран[illegible]даа орхижо, ужжам һаруул п[illegible] нүүтэ орожо байна. Колхозниг[illegible]дай үмсэдөө гэр барихад[illegible] колхозой правлени бүхы, аргаа[illegible] оролдожо туһална. Колхозой [illegible]рилга үргэнөөр хэхэ эрхэтэ колх[illegible]нигууд бултадаа эдэбхитэйгээр [illegible] баадалсана. Түрүү барилгаш[illegible] — уран бэрхэ модошо дар[illegible] шуул Шойдагба Гармаев, Рин[illegible] Аюшеев, Ринчинма Цырсно[illegible] бусад һайн ажалаараа бари[illegible] дээрэ шалгарна. Мүн нүхэр Диа[illegible]вай хүтэлбэрилдэг хүлһэнэй тус[illegible] бригадынхид үнэн сэхээр ажал[illegible]жа, колозодо ехэ туһа хүргэнэ [illegible]

— Зургаадахи табанжэлэй д[illegible] рээд байхада колхозоймнай це[illegible] тосхон тангидахаар бэшэ бол[illegible] байха. Шэнэ барилгануудые саа[illegible] даа бури үргэнөөр хэхэһээ га[illegible] центр тосхоноо элдэб модо һөө[illegible] рижа ногоорууһан байхадиһ,—[illegible] жэ тус колхозой түрүүлэгшэ, [illegible] шамянгатанай нэгэн Семён Ми[illegible] пович Дугарон омогорхон хэлээ[illegible] илангаяа хүдөө гүүртэнүүдтэ [illegible] шадай һууха гэрнүүдые, культ[illegible] зануудые олоор барихабди, — г[illegible] хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэнэ барига[illegible] һан клубай байшан.

Ц. Дандаров.

Зондоо хүндэтэй бүлэ

Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой хонишод Жалсабтаниие хүгшэд үбгэдшье һайнбэрхэ ажалшад, нарин нягта зон гэлсэдэг. Мүн колхозой бага хүүгэдшье наадахадаа хониной олон шагайнуудые тарааһанхай, Жалсабтан хонидоо адуулжа байна гээшэ гэжэ наадажа байдаг. Тэдэ энэнь үнэн юм. Жамбалов Жалсаб, тэрэнэй нүхэр Цыремжит Цырендоржиева гэгшэд залуушье бол дүй дүршэлтэй хонишод болонхой.

Тэдэнэй түйлаһан амжалтань өөрөө ерээ бэшэ юм. Жалсабтан хонидые ямараар харууһалхада һайн бэ гэжэ мэдэжэ болонхой. Хонидые зунай ааяма халуунда, үбэлэй янгинама хүйтэндэ ямар газарта адуулхаб, ямар үедэнь уһалхаб, хайшан гэжэ хоолыень үгэхэб, ямаранууд хонид һайн хүсэтэйб, ямарануудынь мууданаб гэжэ үдэр бүхэндэ ажаглан хаража байдаг. Муудахаа һанаһан хонидоо хэдэн хоногто газаагаа байлгажа һайнаар эдеэлүүлдэг. Жалсабтанай хаража байһан хонидой байра байдал хараһада тон ариг сэбэр, зохистой. Мүнөө жэлэй үбэлжэлгые эдэнэр эрхимээр үнгэргөө. Хонидынь тарганууд, нэгэшье толгой хоролто болоогүй. Январь, февраль һаранудта 100 эхэ хонинһоо 95 хурьган абтаа. Жэлэй дүүрэтэр 100 эхэ хонин бүрһөө 102 хурьга сохом абахабди гэһэн уялга абаад, мүнөө хонидоо ороондо оруулжа байна.

Ц. Ринчино.

Һонирхолтой концерт

Бурят-Монголой гүрэнэй оперо ба баледэй театрын артистнар Бичурын аймагай колхозуудаар концертнүүдые харуулжа ябана.

Һаяхан тэдэнэр Ждановай нэрэмжэтэ колхоз ерэжэ, концерт табяа. Энэ концертыень колхоз гүүртэнүүдэй һаалишад, хонишод болон малшад хамта 400 хүн хаража ехэ һонирхобо. РСФСР-эй габьяата артистка Л. Сахьянова, БМАССР-эй габьяата артист Ц. Бадмаев, артистка Орлова гэгшэдэй шадабаритай бэрхээр наадаха колхозникууд нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

В. Зандаков.

Эдир шатаршадай мүрысөөн

Июниин 10-да Владимир городой культурын ордон соо Российска федерациин эдир шатаршадай финальна мүрысөөн эхилбэ.

Басагадай дундаһаа Игумнова (БМАССР) Хүргина (Ленинград) хоёр наадаһан партияа баранһаа урид дүүргээ. Тиин, Ленинградай шатаршан 15-дахи ябадалай удаа шүүгдэһэнээ мэдэрээ.

Воронина (Архангельск) Кристолиие (Ленинград) шүүгээ. Эгэшэнэр, Рима, Тая Казьминтанай наадаһан парти Римын илалтаар дүүрээ (хоюулаа Ленинградай), мүн Ленинградай шатаршад Бишард Иванова хоёр наадаад, Ивановань нүгөөдэдөө мат үгөө.

Хүбүүдэй дунда мүрысөөн ехэ шангаар үнгэрөө. Мочаров (Чкалов) Разуменкые (Саратов), Шилов (Красноярск), Гришаниние (Москва), Грохотов (Омск) Деминие (Владимирска область), Сорокин (Горький) Балакиние (Москва), Вавилин (Архангельск) Липшицые (Ростов-на-Дону) шүүгээ. Бобчук (Ростов-на-Дону) Утробин (Молотов) гэгшэдэй парти хойшолуулагдаа.

А. Игумнов.

Хүдөөгэй футболистнарай мүрысөөн

Хүдөөгэй футболистнарай дунда республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ.

Хүдөө нютагуудаар болоһон мүрысөөнүүдтэ аймагай суглуулагдамал, мүн колхозууд, МТС-үүдэй болон бусад командануудай хабаадалсаһан байна. Эдэ мүрысөөнүүдтэ шалгаран гараһан Кабанскын, Тарбагатайн ба Заиграйн аймагай, Онохойн модоной комбинадай командануудай түгэсхэлэй уулзалгада наадаха эрхэ олобод.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ тус командануудай мүрысөөн болоо.

Хахад финалда Кабанскын ба Тарбагатайн аймагуудай командануудай уулзаржа, ехэ шанга тулалдаан болоо. Кабанскын команда 5:1 тоотойгоор шүүгээ.

Тиигэжэ республикын түрүү һууриин түлөө Заиграйн аймагай Онохойн модоной комбинадай ба Кабанскын аймагай командануу[illegible] мүрысэхэ эрхэ олоо. Мүрысөөн эр[illegible] тулалдаагаар эхилбэ. Доботолго э[illegible] шье тэрэшье командын воротаг[illegible] дэргэдэ болоно. Удангүй каба[illegible]скынхид эбээ нэгэдхэжэ нүге[illegible] дүүлэйнгээ ворота руу түрүүш[illegible] бүмбэгэ сохин оруулба. Наадан[illegible] түрүүшын хахад кабанскынхидай илалтаар дүүрээ.

Нааданай хоёрдохи хахад[illegible] Заиграйн команда эршэтэй добто[illegible]го хэжэ, тоогоо тэгшэлбэ. Гэбэш[illegible] кабанскынхид нааданай эсэс баг[illegible] үшөө нэгэ бүмбэгэ нүгөөдүүлэйнг[illegible] воротада сохин оруулаад, 2:1 то[illegible] тойгоор илалта түйлаба.

Мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһ[illegible] Кабанскын командада физкульт[illegible]ра ба спортын республиканска к[illegible]митедэй дамжуулгын кубок ба 1-д[illegible]хи зэргын диплом барюулагда[illegible] Хоёрдохи һуури эзэлһэн Заиграй[illegible] командада 2-дохи зэргын диплом[illegible] хүртөө.

Н. Николаев.

Хронико

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр **Балдан Урьякович Цыреторовые** Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Автомобильна транспортын болон шоссе хаһаргын управлениин начальнигай тушаалһаа сулөөлөөд, Бурят-Монголой АССР-эй Коммунальна ажахын министрээр томилбо.

* *

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр **Василий Федорович Сурковые** ондо[illegible] хүдэлмэридэ орохо болоһонтой[illegible] дашарамдуулан, Бурят-Монгол[illegible] АССР-эй Министрнүүдэй Соведы[illegible] дэргэдэхи Барилгын материалну[illegible]дай промышленностиин управле[illegible]ниин начальнигай тушаалһаа су[illegible]лөөлбэ.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00478. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3853.